

Limburgs paardensportplan

Limburg, dé paardensportprovincie

Versterking van de Limburgse paarden(sport)sector door samenwerking

Colofon

Samenstelling: Wim Ernes, Jan Rensen

Opdrachtgevers: Provincie Limburg, LLTB vakgroep Paardenhouderij, KNHS regio Limburg
met ondersteuning van het Huis voor de Sport Limburg en Topsport Limburg

Foto-verantwoording: Ruud Puijsten-Timmermans, Jacobs Sportfotografie

© 2010 Provincie Limburg

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk , fotokopie, microfilm of op enige andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming en met duidelijke vermelding van de bron van herkomst.

Limburgs paardensportplan

Limburg, dé paardensportprovincie

Versterking van de Limburgse paarden(sport)sector door samenwerking

“Wie zijn toekomst niet zelf bepaalt, krijgt hem toegewezen”

provincie limburg

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
1. Inleiding	9
1.1. Algemeen	9
1.2. Opdracht en provinciale ambitie	9
1.3. Olympische ambitie	10
1.4. Afbakening van het Limburgs Paardensport Plan	10
1.5. Leeswijzer: de opbouw van het Limburgs Paardensport Plan	10
2. Gekozen uitgangspunten en gehanteerde werkwijze	13
2.1. Gekozen uitgangspunten	13
2.1.1. De paarden(sport)sector als netwerkorganisatie	13
2.1.2. De ontwikkelaanpak als handvat voor verandering	14
2.1.3. Koplopers – volgers als voorbeeldprincipe	14
2.2. Gehanteerde werkwijze	14
2.2.1. Stap 1: interviews met landelijke koplopers	14
2.2.2. Stap 2: interviews met Limburgse koplopers	14
2.2.3. Stap 3: gesprekken in de regio's	15
2.2.4. Stap 4: afronding en afstemming	15
3. Trends en ontwikkelingen binnen de paarden(sport)sector	17
3.1. Algemeen	17
3.2. De huidige situatie binnen de paardensport	17
3.3. Vier algemene trends en ontwikkelingen	18
3.4. Trend 1: accommodaties gaan in de toekomst een centrale rol vervullen	18
3.4.1. All-round accommodaties	19
3.4.2. Specialistische accommodaties	19
3.5. Trend 2: er is een enorme behoefte aan kennis	19
3.5.1. Kennis uitdragen	20
3.5.2. Kennis delen	20
3.5.3. Kennis ontwikkelen	20
3.6. Trend 3: de markt hanteert kwaliteit als criterium bij het maken van keuzes	20
3.7. Trend 4: bevorder een positieve beeldvorming over de sector	21
3.7.1. Het verlagen van de toetredingsdrempel	21
3.7.2. Paarden(sport) als lifetime experience	21
3.7.3. De maatschappelijke relevantie van de paardensector	21
3.7.4. Het waarborgen van het dierenwelzijn	21
3.7.5. Een kwalitatief hoogwaardige accommodatie	21
3.7.6. Landschapsinpassing en ruimtelijke ordening	21
3.7.7. Grote evenementen	22

4.	De huidige situatie van de limburgse paarden(sport)sector	23
4.1.	Algemeen	23
4.2.	De Limburgse situatie vanuit sportperspectief	23
4.2.1.	Sport en Beweegstimulering	24
4.2.2.	Sportaanbod	24
4.2.3.	Talentontwikkeling	24
4.2.4.	Topsport	25
4.2.5.	Evenementen	25
4.3.	De Limburgse situatie vanuit economisch perspectief	25
4.3.1.	Omzet en bedrijfsleven	25
4.3.2.	Ondernemerschap	26
4.3.3.	Fokkerij	26
4.3.4.	Twee bijzondere economische perspectieven voor Limburg	27
4.4.	De Limburgse situatie vanuit ruimtelijk perspectief	28
4.4.1.	Ruimtelijk beleid	28
4.4.2.	Vergunningverlening	28
4.4.3.	Vrijkomende agrarische bedrijven	28
5.	Sterkte/zwakte-analyse van de limburgse paarden(sport)sector	31
5.1.	Algemeen	31
5.2.	Sterktes	31
5.3.	Zwaktes	31
5.4.	Kansen	32
5.5.	Bedreigingen	32
6.	Toekomstvisie voor de limburgse paarden(sport)sector	35
6.1.	Algemeen	35
6.2.	Toekomstvisie op de Limburgse paarden(sport)sector vanuit sportperspectief	35
6.2.1.	Sport- en beweegstimulering	35
6.2.2.	Sportaanbod door commerciële aanbieders	36
6.2.3.	Sportaanbod door verenigingen	36
6.2.4.	Talentontwikkeling	37
6.2.5.	Topsport en topevenementen	38
6.3.	Toekomstvisie op de Limburgse paardensector vanuit economisch perspectief	38
6.3.1.	Ruimte voor all-round accommodaties, gespecialiseerde bedrijven en andere initiatieven	38
6.3.2.	Bijzonder economisch perspectief 1 voor Limburg	38
6.3.3.	Bijzonder economisch perspectief 2 voor Limburg	39
6.3.4.	Ondernemerschap	40
6.3.5.	Fokkerij	41
6.4.	Toekomstvisie op de Limburgse paarden(sport)sector vanuit ruimtelijk perspectief	41
6.4.1.	Ruimtelijk beleid	41
6.4.2.	Vergunningverlening	41

7.	Voorgestelde uitvoeringsorganisatie en uitvoeringsprogramma's	43
7.1.	Algemeen	43
7.2.	De voorgestelde uitvoeringsorganisatie	43
7.3.	Toelichting bij de uitvoeringsprogramma's	44
7.4.	De voorgestelde uitvoeringsprogramma's	44
7.5.	Route naar realisatie	49
8.	Samenvatting, conclusies en aanbevelingen van het limburgs paardensportplan	53
8.1.	Samenvatting	53
8.2.	Conclusies	53
8.3.	Aanbevelingen	53
Bijlagen		
1	Leden projectgroep	55
2	Landelijks koplopers	56
3	Limburgse koplopers	57
4	Deelnemerslijst regiobijeenkomsten	58
5	Definities van gehanteerde begrippen	62
6	Lijst van gebruikte afkortingen	63
7	Lijst van geraadpleegde literatuur, nota's en publicaties	64

Voorwoord

Beste lezer,

Voor u ligt het Limburgs Paardensport Plan.

Al geruime tijd bestond de wens om de Limburgse paarden(sport)sector te voorzien van een toekomstvisie. In april 2010 zijn wij benaderd om daar vorm en inhoud aan te gaan geven.

Als gepassioneerde paardenliefhebbers hebben wij gemeend deze vraagstelling met “ja” te moeten beantwoorden.

De paardensector is zeer complex. Die complexiteit heeft niet alleen te maken met de enorme diversiteit van de sector, maar ook met de verschillende snelheden waarmee de ontwikkelingen binnen de sector opgepakt worden.

Tijdens het proces hebben wij kunnen constateren dat velen die wij gesproken hebben van mening zijn dat er tal van zaken moeten én kunnen veranderen. Veranderingen worden gezien als kansen, ze worden door sommigen echter ook als bedreigend ervaren. Wij realiseren ons dat deze visie en de voorgestelde uitvoeringsprogramma's daarop geen uitzondering vormen.

We hebben de afgelopen maanden met veel, eveneens gepassioneerde, paardenmensen gesproken. Dat heeft ons niet alleen input gegeven voor dit Limburgs Paardensport Plan, maar tevens geleid tot het besef dat we te maken hebben met een veelomvattende sector met zeer betrokken mensen. Daarmee is het voor ons een boeiende ervaring geweest deze opdracht te mogen uitvoeren.

Wij zijn er van overtuigd geraakt dat er in Limburg volop kansen zijn voor de sector die ons allen zo dierbaar is. Laten wij die kansen benutten door onze krachten te bundelen door datgene wat ons bindt, namelijk onze passie voor het paard. Het motto “wie zijn toekomst niet zelf bepaalt, krijgt hem toegewezen” lijkt ons hierbij een uitstekende leidraad.

Wij wensen u veel leesplezier toe.

Wim Ernes
projectvoorzitter

Jan Rensen
projectleider

Maastricht, november 2010

1. Inleiding

1.1. Algemeen

De Limburgse paarden(sport)sector is volop in beweging. Dat blijkt uit de vele (talentvolle) ruiters en paarden die Limburg voortbrengt, maar ook uit het grote aantal (inter)nationaal hoogaangeschreven paardenhouderijen en fokkerijen die in onze provincie gevestigd zijn. Mede dankzij deze Limburgse inbreng vervult Nederland op mondiaal niveau momenteel een toonaangevende rol. De afgelopen jaren heeft de sector op economisch vlak een flinke slag gemaakt. Het economische belang van de paarden(sport)sector in Nederland wordt geschat op 1,5 miljard Euro en biedt fulltime werk aan circa 12.500 mensen. En last-but-not-least: in onze moderne, voor velen hectische, wereld zorgt de bijzondere band tussen mens en dier voor de nodige mooie momenten.

In 2008 hebben Provincie Limburg, de LLTB vakgroep Paardenhouderij en KNHS Regio Limburg de handen ineen geslagen om de paarden(sport)sector in Limburg te versterken. Tijdens Jumping Indoor Maastricht zijn in 2008 en 2009 expertmeetings georganiseerd, gevolgd door een drietal regiobijeenkomsten in oktober 2009. In november 2009 is in een nota de uitgangssituatie van de paarden(sport)sector in Limburg beschreven. In opdracht van Provincie Limburg heeft LEI Wageningen UR in 2009 de paardensector in Limburg en Zuidoost-Brabant in kaart gebracht.

Na deze uitgebreide periode van inventarisatie en onderzoek is besloten om een visie op te stellen voor de Limburgse paarden(sport)sector. Hiermee is Limburg de eerste Provincie in Nederland die een visie en een daaraan gekoppeld uitvoeringsprogramma voor de paarden(sport)sector heeft.

Er is een projectgroep geformeerd om dit proces te begeleiden. De projectgroep bestond uit afgevaardigden van bovenvermelde initiatiefnemers aangevuld met afgevaardigden van het Huis voor de Sport Limburg en Topsport Limburg. Een lijst van namen van deelnemers aan de projectgroep is bijgevoegd als bijlage 1.

1.2. Opdracht en provinciale ambitie

Het Limburgs Paardensport Plan beoogt de Limburgse paardensector te voorzien van **een visie over hoe de paardensport én de paardensector in Limburg versterkt kunnen worden**. De opdracht om te komen tot een visie over de Limburgse paarden(sport)sector staat niet op zichzelf.

Limburg wil een provincie zijn met een aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat. Centraal staat het creëren en versterken van een optimaal vestigingsklimaat in Limburg. Er zijn verschillende elementen die daaraan bijdragen. Sport, maar ook onderwijs, werkgelegenheid, zorg en cultuur zijn belangrijke bouwstenen voor het ontwikkelen van een krachtige regionale economie en bepalen mede de totstandkoming van een optimale ruimtelijke inrichting van Limburg.

Voor het versterken van het Limburgse vestigingsklimaat wordt door middel van sport ingezet op zowel de 'harde kant' (economische impulsen, gebiedsontwikkeling) als de 'zachte kant' (participatie, sociale cohesie, gezondheid, ontplooiing van talent, branding van Limburg). Sport en bewegen draagt bij aan het verder vormen van kernwaarden (wilskracht, uithoudingsvermogen, doorzettingsvermogen, passie, ambitie, durf, creativiteit, trots) en stimuleert mensen om het beste uit zichzelf te halen.

De route naar plezier en succes begint vanzelfsprekend bij de basis. Op het gebied van breedtesport (participeren) ligt de belangrijkste uitdaging in het realiseren van een sport- en beweegaanbod voor alle inwoners van Limburg, gericht op het stimuleren van een actieve leefstijl. Ingezet moet worden op het ontplooiën van (jong) talent en het bouwen aan gezonde en sterke sportverenigingen mét toekomst. Dat vraagt om het ontwikkelen van een sterke (top)sportinfrastructuur in Limburg.

De economische kracht van de paardensector in Limburg is evident. Ook op sportgebied zijn de prestaties van Limburgse paardensporters opgemerkt. Voor de paarden(sport)sector liggen er echter nog grote kansen vanuit zowel sporttechnisch, economisch als ruimtelijk perspectief. Het Limburgs Paardensport plan beoogt die kansen in beeld te brengen én -in de komende jaren- te verzilveren.

1.3. Olympische ambitie

Nederland heeft de ambitie om in 2028, 100 jaar na de Spelen in Amsterdam, de Olympische Spelen opnieuw te organiseren. De provincie heeft deze ambitie vertaald naar Limburgs niveau.

De hoofddoelstelling is om in Limburg een (topsport)klimaat te creëren op Olympisch niveau, waarbij aangegaakt wordt bij de nationale doelstellingen van het Olympisch Plan 2028 (NOC*NSF). In de eerste plaats gaat het erom tot aan 2016 van heel Nederland een sportland te maken. Een land waarin het grootste deel van de Nederlanders aan sport doet, sportwedstrijden en -evenementen bezoekt of (als vrijwilliger) bijdraagt aan de organisatie van sportactiviteiten. Gemeenten en Provincie spelen hierbij een essentiële rol.

Deze ambitie vraagt om voldoende en kwalitatief goede sportaccommodaties, een sterke (topsport-) evenementen-kalender en ontwikkelingen op ruimtelijk, infrastructureel en economisch gebied. Strategisch wordt gekozen voor een focus op speerpuntsporten, die bij uitstek geschikt zijn om de beoogde ambities in Limburg te realiseren. Paardensport behoort tot één van die primaire sporten voor Limburg.

Het Limburgs Paardensport Plan ontwikkelt een visie en formuleert voorstellen voor uitvoeringsprogramma's gericht op versterking van de sector. Het bouwen aan een hoogwaardige paarden(sport)infrastructuur sluit naadloos aan bij de Olympische ambitie voor Limburg. Wanneer de Olympische Spelen in 2028 daadwerkelijk in Nederland georganiseerd worden, dan moet de keuze om de discipline paardensport aan Limburg toe te wijzen straks "een vanzelfsprekende zijn".

1.4. Afbakening van het Limburgs Paardensport Plan

Binnen het beschikbare tijdsbestek is informatie verzameld en zijn gesprekken gevoerd met de stakeholders die een rol hebben of zouden kunnen gaan spelen bij de uitvoering van het Limburgs Paardensport Plan. Het is echter onmogelijk gebleken de sector in zijn volle omvang te betrekken in het tot stand komen van het plan. De opzet van het Limburgs Paardensport Plan is dusdanig dat partijen die nu niet benaderd zijn in een later stadium alsnog betrokken kunnen worden in de uitvoeringsprogramma's.

1.5. Leeswijzer: de opbouw van het Limburgs Paardensport Plan

Het Limburgs Paardensport Plan beschrijft de visie over hoe de paarden(sport)sector in Limburg versterkt kan worden. In deze visie is een drietal perspectieven geïntegreerd, te weten:

- het sportperspectief
- het economisch perspectief
- het ruimtelijk perspectief

Tevens is geborgd dat de Limburgse visie aansluiting heeft bij de landelijke trends en ontwikkelingen binnen de sector. Er wordt een voorstel gedaan voor het instellen van een uitvoeringsorganisatie en er worden

suggesties gedaan voor het zetten van concrete stappen op weg naar realisatie in de vorm van uitvoeringsprogramma's.

Het Limburgs Paardensport Plan is als volgt opgebouwd:

- hoofdstuk 2 beschrijft de gekozen uitgangspunten en de gehanteerde werkwijze waarlangs het plan tot stand is gekomen
- hoofdstuk 3 beschrijft de algemene trends en ontwikkelingen binnen de paarden(sport)sector
- hoofdstuk 4 beschrijft de huidige situatie van de Limburgse paarden(sport)sector
- hoofdstuk 5 beschrijft de sterkte/zwakte-analyse van de Limburgse paarden(sport)sector
- hoofdstuk 6 beschrijft de toekomstvisie voor de Limburgse paarden(sport)sector
- hoofdstuk 7 beschrijft de voorgestelde uitvoeringsorganisatie en uitvoeringsprogramma's
- hoofdstuk 8 beschrijft de samenvatting van het Limburgs Paardensportplan met daarin opgenomen de belangrijkste conclusies en aanbevelingen

2. Gekozen uitgangspunten en gehanteerde werkwijze

2.1. Gekozen uitgangspunten

De paarden(sport)sector kent een grote diversiteit en complexiteit. Er is sprake van een enorme variëteit in belangen die niet zelden tegengesteld en conflicterend zijn. Om een zo breed mogelijk draagvlak te creëren voor de geformuleerde visie en vervolgens ook daadwerkelijk veranderingen in gang te zetten is de aanpak die heeft geleid tot dit Limburgs Paardensport Plan gebaseerd op een drietal uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn achtereenvolgens afkomstig uit de organisatiekunde, de veranderkunde en de sport.

2.1.1. De paarden(sport)sector als netwerkorganisatie

Vanuit de organisatiekunde bezien is de paarden(sport)sector als geheel te beschouwen als een organisatie. In de literatuur worden organisaties vanuit meerdere beelden beschreven. Grofweg is er sprake van de navolgende tweedeling:

- de organisatie als systeem
- de organisatie als sociaal construct of als netwerk

Voor het Limburgs Paardensport Plan is er voor gekozen de paarden(sport)sector te beschouwen als een sociaal construct (vrij vertaald als een samenwerkingsverband van mensen) of als netwerkorganisatie.

Een bij de complexiteit en diversiteit van de paarden(sport)sector passende definitie in de literatuur over “netwerkorganisaties” luidt:

“Een netwerkorganisatie is een impliciet of expliciet samenwerkingsverband dat zich kenmerkt door semi-stabiele relaties tussen autonome organisaties of individuen onderling. Het is een los-vaste context van bedrijvigheid. De kern van een netwerkorganisatie is dat er betekenisvolle relaties mee worden aangegaan, ontwikkeld en onderhouden. Indien daar niet langer sprake van is, ontvalt de legitimiteit van partnership in netwerkverband”.

Uit elke nadere beschouwing van vorenstaande definitie blijkt al snel de enorme complexiteit van het in de subtitel genoemde uitgangspunt: “Versterking van de Limburgse paarden(sport)sector door samenwerking”. Jaap Boonstra, hoogleraar Management van veranderingsprocessen aan de Universiteit van Amsterdam, beschrijft deze complexiteit metaforisch als volgt:

“Het is als lopen over water, waaruit golven op onvoorspelbare momenten opstijgen, om daarna weer weg te zakken: waar onder- en bovenstromen zich plotseling vermengen; waar je niet weet waar nieuwe bewegingen en golven ontstaan. Het water is niet bevroren en behoorlijk onstuimig, hetgeen het lopen lastig maakt. Het is een omgeving waarin de gevolgen van het eigen handelen onvoorspelbaar zijn”.

2.1.2. De ontwikkelaanpak als handvat voor verandering

Vanuit de veranderkunde wordt een tweetal manieren onderscheiden waarop veranderingen in organisaties (dus ook binnen netwerkorganisaties) kunnen worden benaderd:

- de ontwerpaanpak
- de ontwikkelaanpak

De ontwikkelaanpak past bij organisatieveranderingen welke de organisatie als sociaal construct of als netwerk als uitgangspunt hanteren. Inherent aan de eerdere keuze om de Limburgse paarden(sport)sector te bestempelen als een netwerkorganisatie is de keuze om de ontwikkelaanpak te hanteren als veranderstrategie.

Enkele omschrijvingen die passen bij het gedachtegoed van de ontwikkelaanpak zijn:

- de organisatie is een bron van ervaringen
- vertrekpunt is de bestaande organisatie
- er wordt gebruik gemaakt van kennis en inzicht van alle betrokkenen
- hanteert voortdurende verandering en aanpassing als uitgangspunt en vergroot daarmee het verandervermogen van de organisatie als geheel
- is mensgericht

2.1.3. Koplopers – volgers als voorbeeldprincipe

In onze eigen sport is het “Anky-effect” een bekend begrip. Vanuit de wielersport kennen we de begrippen koplopers, volgers, peloton en achterblijvers. Deze metafoor wordt ook veel toegepast in verander- en innovatietrajecten. Koplopers hebben de eigenschap dat zij inspireren tot volgen. Zonder koplopers geen volgers; er resteren dan slechts peloton en achterblijvers. Met het oog op de geformuleerde ambitie voor het Limburgs Paardensport Plan is er voor gekozen het koplopers-volgers-principe te hanteren als één van de uitgangspunten.

2.2. Gehanteerde werkwijze

2.2.1. Stap 1: interviews met landelijke koplopers

Om te komen tot een visie voor de Limburgse paarden(sport)sector zijn in de eerste plaats interviews gehouden met een zestal landelijke koplopers uit de hippische sector. Tot deze stap (uitgevoerd in juni en juli 2010) is besloten om te borgen dat de Limburgse visie aan zou sluiten bij de landelijke trends en ontwikkelingen. Ook zijn in die periode eerste gedachten gevormd over mogelijke uitvoeringsprogramma's.

De resultaten van de gesprekken met de landelijke koplopers zijn beschreven in hoofdstuk 3; een lijst met namen van de geïnterviewden is bijgevoegd als bijlage 2.

2.2.2. Stap 2: interviews met Limburgse koplopers

Om de visie Limburg-specifiek te maken is vervolgens gekozen voor interviews met koplopers uit de Limburgse paarden(sport)sector. Met hen is gesproken over de mogelijke uitvoeringsprogramma's en hun draagvlak voor het Limburgs Paardensport Plan. Deze stap is uitgevoerd in de maand augustus 2010.

Een lijst met namen van de geïnterviewde Limburgse koplopers is bijgevoegd als bijlage 3.

2.2.3. Stap 3: gesprekken in de regio's

Met als doel de eerste formuleringen van de visie te toetsen en verder aan te scherpen, nieuwe bouwstenen aangereikt te krijgen voor uitvoeringsprogramma's en verder draagvlak te creëren voor het Limburgs Paardensport Plan zijn er een drietal regiobijeenkomsten georganiseerd:

- voor Midden Limburg op 15 september 2010 te Panningen
- voor Zuid Limburg op 20 september te Klimmen
- voor Noord Limburg op 22 september te IJsselsteijn

Een lijst met namen van deelnemers aan deze bijeenkomsten is bijgevoegd als bijlage 4.

2.2.4. Stap 4: afronding en afstemming

Aan de hand van de verkregen input uit de interviews en regiobijeenkomsten is in de maand oktober de sterkte/zwakte-analyse en de toekomstvisie op de Limburgse paarden(sport)sector definitief gemaakt. Vervolgens is begin november het Limburgs Paardensport Plan gecompleteerd met de voorgestelde uitvoeringsorganisatie en suggesties voor uitvoeringsprogramma's.

Tussentijds zijn er een tweetal afstemmingsmomenten geweest met de opdrachtgever voor het Limburgs Paardensport Plan, gedeputeerde mevrouw Odile Wolfs en enkele functionarissen van Provincie Limburg.

3. Trends en ontwikkelingen binnen de paarden(sport)sector

3.1. Algemeen

Met de “landelijke koplopers” is gesproken over hun toekomstvisie op de paardensector in algemene zin en over de huidige situatie en de toekomst van de paardensport in het bijzonder. De resultaten van deze gesprekken zijn beschreven in dit hoofdstuk.

3.2. De huidige situatie binnen de paardensport

Voor een goed begrip van de huidige situatie wordt als eerste de opbouw van de (hippische) sportzuil van breedte naar top beschreven.

De opbouw van de sportzuil is te vergelijken met een piramide. Deze piramide vertoont per onderscheiden discipline weer een andere opbouw. Er worden in KNHS-verband 8 disciplines onderscheiden. Daarnaast zijn er tal van andere varianten in het beoefenen van de paardensport (denk o.a. aan draf- en rensport, polo, westernriding anders dan reining e.d.). De onderscheiden KNHS-disciplines zijn:

- dressuur
- springen
- eventing
- endurance
- mennen
- aangespannen sport
- voltigeren
- reining

Voor de disciplines dressuur en springen (binnen de KNHS de disciplines met de grootste aantallen beoefenaren) vertoont de piramide het navolgende beeld:

- segment 1:
aan de basis veel beoefenaren die geen wedstrijden rijden; ongeveer 80% van de paardensporters behoort tot deze laag van de piramide;
- segment 2:
een volgende groep beoefenaren die deelneemt aan FNRS-wedstrijden (F-proeven, carrousselrijden en zitcompetities); deze wedstrijden worden over het algemeen georganiseerd door (beroepsmatig actieve) manegehouders;
- segment 3:
gevolgd door de groep beoefenaren die deelneemt aan KNHS-wedstrijden (dressuur van B2 tot en met Z2, springen van B tot en met ZZ); deze wedstrijden worden over het algemeen georganiseerd door verenigingsbestuurders en vrijwilligers;

- segment 4:
gevolgd door de groep beoefenaren die deelneemt aan Subtop wedstrijden (dressuur vanaf ZZ-licht tot en met Grand Prix, springen vanaf 1.30 parcoursen);
- segment 5:
eindigend in de top (A- en B-kaders).

Binnen de breedtesport (deze wordt gevormd door segment 2 en 3 van de hierboven beschreven piramide) is er een scherpe tweedeling waarneembaar, te weten:

- het bedrijven van wedstrijd sport op de manege (o.a. F-proeven, carouselrijden en zitcompetities)
- het bedrijven van wedstrijd sport op de vereniging (voornamelijk dressuur en springen van de klassen B tot en met Z)

Deze tweedeling is sterk traditioneel bepaald, maar sluit niet langer aan bij de ontwikkelingen in de sport. Nieuwe beoefenaren van de paardensport treden in toenemende mate toe via de manege. De doorstroming van de wedstrijd sport op de manege naar de wedstrijd sport op de vereniging stagneert. Er is sprake van een behoorlijke publieke belangstelling voor wedstrijden op de manege, daar waar de publieke belangstelling voor de in verenigingsverband georganiseerde wedstrijden lijkt af te nemen. Daarnaast is het voor verenigingen steeds moeilijker om over goede terreinen met goede bodems te beschikken voor het organiseren van wedstrijden.

Complicerende factor in de beschreven wedstrijdstructuur wordt gevormd door de wijze waarop deze organisatorisch plaats vindt. De organisatie van de wedstrijd sport op de manege is veelal in handen van de (commerciële) sportaanbieder, de organisatie van de landelijke wedstrijden is veelal in handen van verenigingen en hun vrijwilligers. Over het algemeen is er nog onvoldoende sprake van samenwerking.

3.3. Vier algemene trends en ontwikkelingen

Op basis van de gevoerde gesprekken is geconcludeerd dat er een viertal algemene trends en ontwikkelingen te herkennen zijn binnen de paarden(sport)sector. Deze trends en ontwikkelingen zijn in deze paragraaf als kernbegrippen nader uitgewerkt. Het gaat hier om de volgende 4 thema's:

- Accommodaties
Accommodaties gaan in de toekomst een centrale rol vervullen in de paardensport.
- Kennis
Er is een enorme behoefte aan kennis.
- Kwaliteit
De markt hanteert kwaliteit als criterium bij het maken van keuzes.
- Beeldvorming
Bevorder een positieve beeldvorming over de sector.

3.4. Trend 1: accommodaties gaan in de toekomst een centrale rol vervullen

In de toekomst zullen de commerciële sportaanbieder en de vrijwilliger nauwer gaan samenwerken. De accommodatie zal in deze samenwerking een centrale rol gaan vervullen. De accommodatie wordt de spil als het gaat om educatie, bedrijven en beleven van de paardensport; in deze visie wordt de accommodatie dé verbindende factor. De hier bedoelde accommodaties zijn hierna beschreven als "all-round accommodaties".

3.4.1. All-round accommodaties

Volgens berekeningen van de FNRS zal in Nederland in de toekomst plaats zijn voor circa 400 kwalitatief hoogwaardige all-round accommodaties, welke er als volgt uitzien:

- 50 tot 100 paarden, waarvan circa een derde manegepaarden en voor de rest overige paarden (pensionpaarden, handelspaarden, africhting, verhuur van accommodatie aan professionele ruiters, e.d.)
- 2 rijhallen, waarvan minimaal 1 rijhal een afmeting heeft van 20 x 60 meter
- een leslokaal
- een horeca gelegenheid
- wedstrijdterreinen (indoor én outdoor) met goede bodems waar alle wedstrijden verreden kunnen worden (van F1 tot en met Z)
- aandacht voor welzijnsaspecten (o.a.: “Klopt de verhouding grond versus aantal paarden?”, “Kunnen paarden naar buiten”, voldoende licht, lucht, etc.)

De exploitatie van deze all-round accommodaties rust op vijf pijlers:

- het verzorgen van rij- en theorielessen
- het organiseren van evenementen
- het exploiteren van een horeca gelegenheid
- het organiseren van doelgroep-activiteiten (denk hierbij aan sport- en beweegstimulering met kennis-makingsactiviteiten, sportieve naschoolse opvang, breng de mens via het paard terug naar de natuur en aanbod voor paardensporters met een beperking)
- het verwerven van opbrengsten uit “overige zaken” (pensionstalling, handel, africhting en verhuur van accommodatie)

Deze accommodaties zullen geleid worden door een kwalitatief hoogwaardig management, spelen in op de flexibilisering van de factor arbeid (“Ik werk niet op dinsdagmorgen, dus dan wil ik kunnen paardrijden”), zijn gelegen op fietsafstand van de bevolkingsconcentraties en hebben aansluiting op ruiter- en menroutes.

3.4.2. Specialistische accommodaties

Naast de all-round accommodaties blijft er plaats voor gespecialiseerde hippische bedrijven en particuliere accommodaties. Zonder uitputtend te zijn zou onder gespecialiseerde hippische bedrijven gedacht kunnen worden aan:

- (internationale) africhting- en handelsstallen
- pensionstallen
- opfokbedrijven

3.5. Trend 2: er is een enorme behoefte aan kennis

Er is een enorme behoefte aan kennis, een behoefte welke op dit moment door de sector nog onvoldoende gestructureerd wordt ingevuld. Er is een groot aanbod van opleidingen, cursussen, seminars en meerdaagse trainingen. Ook ontstaan initiatieven als:

- PaardenNET, een initiatief van de vakgroep Paardenhouderij van LTO
- het Nationaal Hippische Kenniscentrum, een initiatief van de Sector Raad Paarden
- e-learning-programma's van diverse aanbieders

In de toekomst biedt een gestructureerde invulling van deze behoefte kansen voor de sector, waarbij drie invalshoeken zijn te onderscheiden:

3.5.1. Kennis uitdragen

Hieronder wordt verstaan het uitdragen van kennis in de meest ruime zins des woords. Dat begint met het opleiden van de nieuwe toetreders tot de sport. Deze hebben veelal géén achtergrond met paarden en willen zich graag verdiepen in zaken over en rondom het paard. Het leggen van een goed theoretisch fundament voor elke nieuwe toetreders vormt de basis voor het ontwikkelen van “horsemanship” en is tevens gewenst met het oog op het welzijnsvraagstuk.

Wereldwijd is het aantal landen met een “paardentraditie” beperkt. In steeds meer landen wint de paardensport aan populariteit en is men bereid kennis in Nederland te komen halen. Ook in dat kader biedt het uitdragen van kennis grote kansen.

3.5.2. Kennis delen

De paardensport is individualistisch en van oorsprong traditioneel van karakter. Steeds vaker wordt de behoefte gehoord om véél meer dan nu het geval is kennis met elkaar te delen.

In dit kader verdient het aanbeveling dat de eerder genoemde initiatieven PaardenNET en het Nationaal Hippisch Kenniscentrum verder uitgebouwd worden.

Het delen van kennis opgedaan in andere sporten zal in toenemende mate van belang worden voor de paarden(sport)sector.

3.5.3. Kennis ontwikkelen

Om de kennisvoorsprong die de traditionele paardenlanden hebben te behouden is het ontwikkelen van nieuwe kennis in toenemende mate van belang voor de paarden(sport)sector. Er zijn vele thema's te noemen waar onderzoek antwoord zou kunnen geven op reeds lang bestaande vragen. In dat kader is intensivering van de samenwerking tussen nationale en internationale universiteiten en kenniscentra gewenst. Verder is het van belang dat onderzoek naar de toepassingsmogelijkheden van kennis uit andere sporten geïntensiveerd wordt.

Binnen het onderwijs zijn de opleidingen op het gebied van de sport en de opleidingen van de reguliere onderwijsinstellingen zoals AOC's (Citaverde) en ROC's (Sport en bewegen) op elkaar afgestemd. De integratie van deze twee opleidingsrichtingen verdient nog aandacht.

Opleidingen van de reguliere onderwijsinstellingen moeten voldoen aan de curricula welke door de sportorganisaties vereist worden. Dan kunnen zij een belangrijke functie gaan vervullen waar het betreft het opleiden van kader voor de sport. Anderzijds zullen sportaanbieders (verenigingen en accommodaties hun deuren moeten openen voor het aanbieden van het praktisch deel van de sportopleidingen en het uitvoeren van bijvoorbeeld stages.

3.6. Trend 3: de markt hanteert kwaliteit als criterium bij het maken van keuzes

De moderne mens is mondig, kritisch en heeft een grote mate van vrijheid in het maken van keuzes. Er is een duidelijke trend waarneembaar dat die moderne mens kwaliteit hoog in het vaandel heeft staan en dit criterium ook betreft in het maken van keuzes.

Dat biedt kansen voor de paarden(sport)sector. De aanbieder die doorlopende kwaliteitsverbetering hoog in het vaandel heeft staan zal uiteindelijk in staat zijn deze kansen te benutten.

3.7. Trend 4: bevorder een positieve beeldvorming over de sector

De toekomst van de paarden(sport)sector zal mede worden bepaald door beeldvorming. Daarin moet meer dan nu het geval is geïnvesteerd worden. De volgende zaken dragen bij aan de positieve beeldvorming over de sector:

3.7.1. Het verlagen van de toetredingsdrempel

Veel niet-beoefenaren van de paardensport hebben het beeld dat de sport duur is. Dit beeld wordt versterkt door de huidige wedstrijdstructuur. De totale paarden(sport)sector is er bij gebaat om zo veel mogelijk niet-beoefenaren van de paardensport in contact te brengen met het paard. Actieve “instromingsprogramma’s”, zoals het project “School en Sport” van de KNHS kunnen daarbij behulpzaam zijn.

3.7.2. Paarden(sport) als lifetime experience

Met paardensport kun je al op jonge leeftijd beginnen en tot op latere leeftijd mee doorgaan. Paarden(sport) als lifetime experience moet krachtig gepositioneerd worden.

3.7.3. De maatschappelijke relevantie van de paardensector

De paarden(sport)sector is er bij gebaat dat de publieke opinie haar als “maatschappelijk relevant” kwalificeert. Deze opinievorming kan positief beïnvloed worden door thema’s als:

- een “paardenvariant” op de zorgboerderij
- paardrijden gehandicapten
- bewegen en gezondheid
- breng het kind via het paard terug naar de natuur
- naschoolse opvang
- reïntegratie

3.7.4. Het waarborgen van het dierenwelzijn

Het houden van dieren wordt door de samenleving in toenemende mate kritisch gevolgd. Dat geldt eveneens voor het bedrijven van sport met een dier.

3.7.5 Een kwalitatief hoogwaardige accommodatie

De kwalitatief hoogwaardige accommodatie draagt bij aan het vormen van een positief beeld voor de hele sector en verdient vanuit dat perspectief alle aandacht. Maar ook omgekeerd: kwalitatief mindere accommodaties dragen bij aan het vormen van een negatief beeld en zouden om die reden verbeterd moeten worden.

3.7.6. Landschapsinpassing en ruimtelijke ordening

Het houden van paarden aan huis kan leiden tot een verrijking van het landschap in de buitengebieden en zal bijdragen aan een positieve beeldvorming over de sector als geheel. Voorbeelden zoals beschreven in het inspiratieboek “Paard en Landschap”, een co-productie tussen KNHS, René Zanderink, Claartje van Andel en Arnd Bronkhorst spreken zeer tot de verbeelding.

3.7.7. Grote evenementen

Grote topsportevenementen hebben voor iedere sporttak een meervoudige functie, zo ook voor de hippische sport. Primair vormen ze het podium waarop talenten en topsporters zich (inter)nationaal kunnen etaleren. Topsportevenementen vormen het “uithangbord” voor de sport, waardoor sterke verbindingen kunnen worden gelegd. Zo kunnen zij richtinggevend zijn voor stimuleringsplannen om nieuwkomers te interesseren voor de hippische sport. Daarnaast kunnen topsportevenementen bijdragen aan de branding van de regio of van Limburg. Topsportevenementen leiden bovendien tot directe economische spin-off.

4. De huidige situatie van de limburgse paarden(sport)sector

4.1. Algemeen

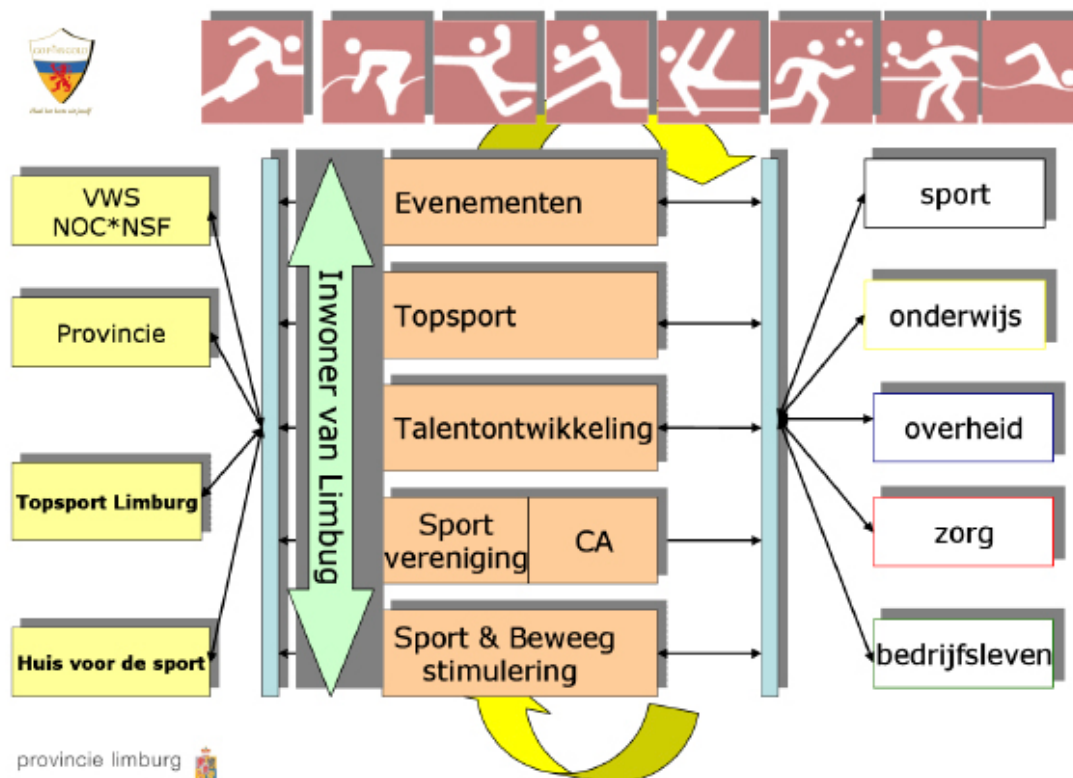
De huidige situatie van de Limburgse paarden(sport)sector wordt beschreven vanuit de volgende drie perspectieven:

- het sportperspectief
- het economisch perspectief
- het ruimtelijk perspectief

Deze beschrijving is zo “Limburg-specifiek” mogelijk gemaakt. Uiteraard worden er ook trends en ontwikkelingen beschreven die van toepassing zijn op de paarden(sport)sector buiten Limburg.

4.2. De Limburgse situatie vanuit sportperspectief

Voor de beschrijving van de Limburgse situatie vanuit sportperspectief is aansluiting gezocht bij de sportzuil uit de Sportnota van Provincie Limburg. Deze sportzuil toont de ontwikkeling van breedtesport naar topsport via sportstimulering, talentontwikkeling en evenementen. De huidige situatie van de hippische sport in Limburg is langs deze lijn geanalyseerd.

4.2.1. Sport en Bewegestimulering

In Limburg zijn er weinig voorbeelden van initiatieven op het gebied van sport- en bewegestimulering binnen de hippische sport.

4.2.2. Sportaanbod

Het aanbod aan breedtesport wordt hoofdzakelijk verzorgd door manegebedrijven (commerciële aanbieders) en paardensportverenigingen. Volgens de laatste ramingen zijn er in Limburg circa 100 manegebedrijven en circa 300 paardensportverenigingen, waarvan er per ultimo 2009 167 waren aangesloten bij de Regio Limburg van de KNHS. Betrouwbare cijfers over het aantal beoefenaren van de paardensport in Limburg ontbreken.

Het beoefenen van de paardensport voor mensen met een beperking kan vanuit verschillende invalshoeken benaderd worden, te weten:

- het paardrijden als sport
- het paardrijden als therapie
- het paardrijden als dagbesteding

Voor het beoefenen van de paardensport voor mensen met een beperking zijn er in Limburg twee maneges die specifiek ruitersportactiviteiten voor deze doelgroep aanbieden en aangesloten zijn bij de Federatie Paardrijden Gehandicapt. Een structuur (inclusief financieringsstructuur) voor het faciliteren van de mogelijkheden om paard te rijden voor mensen met een beperking ontbreekt. Organisatorische integratie in bestaande manegebedrijven blijkt de nodige complicaties met zich mee te brengen. De sporters zijn in de huidige situatie sterk afhankelijk van de inspanningen van vrijwilligers.

Van de ruim 100 manegebedrijven beschikten er per ultimo 2009 45 over het veiligheidscertificaat van de Stichting Veilige Paardensport. De brancheorganisatie FNRS stelt eisen aan bedrijven welke zich willen aansluiten en kent een sterrenstelsel ter vaststelling van de kwaliteit van de bedrijven. 16 Limburgse manegebedrijven zijn aangesloten bij de FNRS. Hiervan zijn 8 bedrijven gekwalificeerd als 4-sterren-bedrijf, 5 bedrijven als 3-sterren-bedrijf en 3 bedrijven als 2-sterren-bedrijf.

Veel van de circa 300 paardensportverenigingen zijn klein van omvang. De bestuurlijke insteek is veelal paardensportgerelateerd en minder gericht op zaken als beleid, innovatie, communicatie en marketing. Vacatures in besturen zijn moeilijk in te vullen en er is sprake van een bestuurlijke vergrijzing.

Tijdens de interviews met de landelijke koplopers is de huidige situatie binnen de sportzuit op breedtesportniveau uitgebreid aan de orde gekomen. De in hoofdstuk 3 beschreven landelijke situatie is eveneens van toepassing op Limburg. Geconstateerd is dat:

- er een scherpe tweedeling is tussen de wedstrijdvaart via de manege en de wedstrijdvaart via de vereniging
- deze tweedeling niet meer aansluit op de ontwikkelingen in de hippische sport
- de doorstroming van wedstrijdvaart via de manege naar wedstrijdvaart via de vereniging stagneert
- er tussen accommodatiehouder en vereniging over het algemeen weinig samenwerking is

4.2.3. Talentontwikkeling

Middels het Rabobank Talentplan is talentontwikkeling in hippisch Nederland beter georganiseerd dan elders in de wereld. Tegelijkertijd is er sprake van een beperkt aantal beschikbare plaatsen waardoor het "instapniveau" momenteel enorm hoog is.

Terwijl Limburg beschikt over talenten en goede begeleiding blijft het vinden van aansluiting bij het benodigde “instapniveau” van het Rabobank Talentenplan achter. De oorzaak daarvan is onder andere geld; geld dat nodig is om Limburgse talenten te voorzien van goede paarden. De aankoop en gedurende een aantal jaren in bezit houden van potentiële toppaarden is een kostbare en risicovolle aangelegenheid; vaak prevaleert de Hollandse koopmansgeest boven het sportieve belang. Wil een talent tot ontwikkeling kunnen komen, dan is het kunnen beschikken over één of meerdere potentiële toppaarden een noodzakelijke randvoorwaarde. Overigens ontbreekt in Limburg, net als in de rest van Nederland, een gestructureerde talentscouting en opleiding.

4.2.4. Topsport

Limburg heeft door de jaren heen, meer dan welke andere provincie dan ook, in de paardensport vele koplopers voortgebracht. Een koppositie innemen blijkt altijd weer gemakkelijker dan een koppositie vasthouden. Dat geldt ook hier: Limburg levert nog steeds koplopers, echter het aandeel Limburgers in de A- en B-kaders loopt terug.

4.2.5. Evenementen

Een juist inzicht in het aantal paardensportevenementen dat in Limburg jaarlijks wordt georganiseerd ontbreekt. In KNHS-verband zijn dat er circa 200. Daarnaast vinden er de nodige niet-KNHS-geregistreerde evenementen plaats. Te denken valt aan de wedstrijden in FNRS-verband, open-dagen, recreatietochten en oefenwedstrijden.

Er worden hoge eisen gesteld aan de kwaliteit van de wedstrijdaccommodaties, meer specifiek aan de kwaliteit van de wedstrijdbodems. Het is voor wedstrijdorganisaties in de hele provincie Limburg steeds lastiger om te beschikken over geschikte accommodaties voor het organiseren van wedstrijden, zowel indoor als outdoor. In versterkte mate geldt dat voor de buitenevenementen in Zuid-Limburg, waar geaccidenteerd terrein en de harde lössbodem extra complicerende factoren zijn.

Voor veel sporten geldt bovendien dat deze bedreven kunnen worden op accommodaties welke zijn aangelegd door gemeenten. De paardensport wordt bedreven op accommodaties van private aanbieders (ondernemingen en verenigingen). Gesteld kan worden dat de paardensport daarmee op achterstand geplaatst wordt in de concurrentie met andere sporten.

4.3. De Limburgse situatie vanuit economisch perspectief

Het geven van een adequate beschrijving van de huidige situatie van de Limburgse paarden(sport)sector vanuit economisch perspectief is een lastige zaak. Het ontbreekt aan betrouwbare kengetallen op regionaal niveau en ook de veelvormigheid van de sector leidt tot een weinig éénduidige definiëring.

4.3.1. Omzet en bedrijfsleven

De in november 2009 verschenen discussienotitie “De Paarden(sport)sector in Limburg; de uitgangssituatie in beeld” noemt de navolgende jaarcijfers ter illustratie van het economische belang van de paardensector in de provincie Limburg:

- 60 miljoen euro voor de primaire paardenhouderij
- 125 miljoen euro voor de toeleveranciers en de dienstverlenende bedrijven

In het kader van dit plan is geen verder onderzoek uitgevoerd naar de economische cijfers.

De economische relatie van het Limburgse bedrijfsleven met de Limburgse paarden(sport)sector moet worden gezien vanuit een drietal “sporen”:

- een eerste spoor wordt gevormd door de primaire paardenhouderij.
Hieronder worden verstaan bedrijven en particulieren die zich bezighouden met fokkerij, africhting, sport, recreatie en handel.
- een tweede spoor wordt gevormd door de toeleveranciers en dienstverlenende bedrijven.
Hieronder wordt verstaan een breed scala van toeleveranciers en dienstverlenende bedrijven die de primaire paardenhouderij voorzien van goederen en diensten, zoals voerleveranciers, dierenartsen, hoefsmeden, ruitershops en dergelijke.
- een derde spoor dat wordt gevormd door overige bedrijven die een indirect belang hebben bij de primaire paardenhouderij.

Het derde spoor is een veelal vergeten spoor. Alle activiteiten van de Limburgse primaire paardenhouderij (denk daarbij aan: recreatie, sportevenementen, veulen- en sportpaardeneveilingen, handelsactiviteiten en het verblijf gedurende kortere of langere termijn van buitenlandse beoefenaren van de sport, etc.) zorgen voor omzet bij horeca (hotels en restaurants), detailhandel en overige dienstverlenende bedrijven (taxi- en autoverhuurbedrijven, etc.).

4.3.2. Ondernemerschap

Een inventarisatie van het aantal hippische bedrijven in Limburg aan de hand van diverse selecties bij de Kamer van Koophandel laat een uitkomst zien van ruim 200 geregistreerde bedrijven.

Naast een aantal toonaangevende hippische bedrijven van internationale allure met bijbehorend ondernemerschap op hoog niveau, is er sprake van zeer veel kleinschalige bedrijven. Hippische activiteiten zijn binnen een groot aantal bedrijven een nevenactiviteit.

Meer algemeen voor de sector (en daarmee niet specifiek voor Limburg) geldt dat veel paardenmensen een hippische onderneming starten vanuit hun passie voor paarden. Daarbij ontbreekt het vaak aan kennis en vaardigheden die onlosmakelijk verbonden zijn met succesvol ondernemerschap. Daardoor worden ook risico's gelopen: denk bijvoorbeeld aan de mogelijke aansprakelijkheidsrisico's bij het ontbreken van algemene leveringsvoorwaarden.

Een gedegen voorbereiding van de stap naar het ondernemerschap is nog lang geen vanzelfsprekendheid binnen de sector. Gezien het specifieke karakter van hippische ondernemingen is de begeleiding van hippische ondernemers “een vak apart”.

4.3.3. Fokkerij

De fokkerij van paarden en pony's in Limburg kent een grote diversiteit in rassen. In het kader van het Limburgs Paardensport Plan is alleen gekeken naar de warmbloedfokkerij.

- De Nederlandse warmbloedfokkerij heeft zich ontwikkeld tot een prestatiefokkerij met een mondiale oriëntatie. De marktwaarde van warmbloedpaarden wordt bepaald door hun sportieve aanleg en geleverde prestaties. De Nederlandse paarden presteren zowel in de dressuur als bij het springen op wereldtopniveau en nemen daarmee kopposities in op de internationale fokkerij-rankings. Veel Nederlandse fokproducten vinden hun bestemming in het buitenland.

In de Limburgse warmbloedfokkerij worden jaarlijks tussen de 1.500 en 2.000 veulens gefokt. Zo'n 90%

daarvan wordt ingeschreven in het KWPN, de overige 10% voornamelijk in Studbook Zangersheide en een aantal Duitse stamboeken.

KWPN Limburg, een vereniging met ruim 1.600 leden, organiseert jaarlijks keuringen, sportcompetities en activiteiten waarin kennisoverdracht centraal staat. Internationale bekendheid heeft de Limburgse Veulenvailing in Weert. Tijdens deze vailing worden kwaliteitsveulens aangeboden welke hoofdzakelijk in Limburg gefokt zijn. In 2010 waren de 70 geveilde veulens goed voor een totaalopbrengst van bijna Euro 400.000,--.

In een visienota, opgesteld door KWPN Limburg, wordt melding gemaakt van een aantal knelpunten, zoals de hoge kosten van het opleiden van talentvolle paarden en het matchen van talentvolle ruiters en paarden.

4.3.4. Twee bijzondere economische perspectieven voor Limburg

Vanuit economische perspectief is er voor Limburg sprake van een bijzondere situatie, welke leidt tot een tweetal bijzondere economische situaties ten opzichte van de rest van Nederland.

Het eerste perspectief betreft de primaire paardenhouderij. Binnen de primaire paardenhouderij zijn er een tweetal economische “circuits”:

- een “provinciaal circuit”; hieronder wordt verstaan het economische belang van de paardensector voor Limburg voortvloeiend uit de beoefening van de paardensport door de eigen inwoners. Daarmee is er geen sprake van een andere situatie dan in de rest van het land;
- een “internationaal circuit”; hieronder wordt verstaan het economische belang voor Limburg voortvloeiend uit de toenemende internationale belangstelling voor de paardensport. Momenteel verblijven méér dan twintig nationaliteiten voor kortere of langere termijn in deze regio. Zij zijn voornamelijk in Midden- en Noord-Limburg en verder in de grensstreken van België en Duitsland gevestigd. Limburg kent momenteel een aantal topondernemers, welke beschikken over hoogwaardige, gespecialiseerde accommodaties, die inspringen op deze ontwikkeling. Dit circuit heeft voor het overgrote deel betrekking op de springsport.

Een aantal van deze ondernemers organiseert jaarlijks in Weert de Dutch Sport Horse Sales, een vailing van jonge, getalenteerde springpaarden. In 2010 waren de 25 geveilde talenten goed voor een totaalopbrengst van ruim Euro 1.750.000,--. Een aantal andere ondernemers, eveneens actief in het internationale circuit, organiseert jaarlijks de Equine Elite Veiling in Weert. De in oktober 2010 geveilde paarden waren goed voor een gemiddelde prijs van ruim Euro 52.000,-- per paard. De totaalopbrengst van de vailing is niet gepubliceerd maar komt naar schatting uit op ruim Euro 1.800.000,--.

Het tweede perspectief wordt geboden door het unieke heuvellandschap in Zuid-Limburg. Toeristisch Zuid-Limburg heeft dringend behoefte aan nieuwe impulsen. Het bourgondische zuiden gecombineerd met het recreatief beoefenen van de paardensport in de Zuid-Limburgse heuvels zal voor veel jonge senioren een aantrekkelijke propositie zijn. Deze propositie is tot op heden nog onvoldoende nadrukkelijk in de markt gezet en kan daardoor een nieuwe impuls zijn voor toeristisch Zuid-Limburg.

4.4. De Limburgse situatie vanuit ruimtelijk perspectief

4.4.1. Ruimtelijk beleid

Paardenhouderijen kennen een grote diversiteit in verschijningsvorm; vanuit ruimtelijk perspectief wordt een onderscheid gemaakt in productiegerichte en gebruikgerichte paardenhouderijen. Het provinciale beleid is verankerd in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (laatste actualisatie POL 2010) en het Limburgs Kwaliteitsmenu (vastgesteld door GS januari 2010). De ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw zijn geschetst per POL-perspectief.

Zo zijn bijvoorbeeld gebruikgerichte paardenhouderijen vooral te vinden bij kleinschalige landschappen en bosrijke gebieden. Juist in dit soort landschappen maken mensen graag buitenritten, terwijl dit ook de uitloopgebieden van wandelaars en fietsers uit de kernen, dorpen en steden zijn.

De meer kwetsbare gebieden bieden ontwikkelingsruimte voor met name de productiegerichte paardenhouderijen. Vestiging van gebruikgerichte paardenhouderijen heeft de voorkeur in de kernrandzones (verzorgingsgebied), op/of nabij een sportcomplex, aansluiting ruiterroutes, etc.)

De provincie heeft de kaders gesteld in het Limburgs Kwaliteitsmenu. Met de introductie van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening zijn een groot aantal bevoegdheden bij de lagere overheden neergelegd. De gemeenten werken op gebiedsniveau dit beleid uit. Onderdeel hiervan is te bekijken waar de paardenhouderijen zich, aansluitend aan een provinciale infrastructuur voor de paardenhouderij, zich verder kunnen ontwikkelen. Afstemming tussen de gemeentelijke structuurvisies is van belang om synergie te bereiken.

Onderdeel van het Limburgs Kwaliteitsmenu is de module nieuwvestiging en uitbreiding agrarische bedrijven. Deze regeling gaat uit van het voor-wat-hoort-wat-principe en is gericht op het mogelijk maken van ontwikkelingen van een volwaardig bedrijf onder de voorwaarde dat de (landschappelijke) omgevingskwaliteit verbetert. Op deze wijze verdient de ondernemer zijn ondernemersruimte.

Landelijk heeft de sector in samenwerking met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) een Handreiking Paardenhouderij en Ruimtelijke Ordening (2009) ontwikkeld. De sector streeft naar eenduidig beleid dat daar waar mogelijk ruimtelijke ontwikkelingen in de sector toelaat.

4.4.2. Vergunningverlening

Bij nieuwbouw en verbouwplannen krijgen paardenhouders te maken met vergunningen en daarbij behorende doorlooptijden. Deregulering zou de beoogde snelle doorlooptijd van vergunningaanvragen moeten bevorderen. Maar de werkelijkheid is weerbarstiger. Paardenhouderij is een complexe en specifieke tak van sport, waardoor willekeur en onbegrip kán ontstaan, hetgeen tot langere procedures kan leiden. De eerder aangehaalde diversiteit van de sector is daar mede debet aan. Het ontbreken van kennis over de sector bij de gemeente, kengetallen en verschillende interpretaties van begrippen, maakt de onderbouwing van de plannen lastig. In de paardenhouderij is er steeds vaker sprake van doorontwikkeling van hobbymatige naar professionele, bedrijfsmatige paardenhouderij. Veel voorkomend punt van discussie is het realiseren van een tweede bedrijfswoning en de huisvesting van medewerkers.

4.4.3. Vrijkomende agrarische bedrijven

De schaalvergroting in de land- en tuinbouw heeft onder meer tot gevolg dat een groot aantal agrarische woningen en bedrijfsgebouwen vrij komen. Vaak worden deze vrijkomende agrarische bedrijfslocaties aangekocht als vestigingslocatie voor een (semi-)bedrijfsmatige paardenhouderij. De vormgeving en inrichting van de vrijkomende agrarische bebouwing en de relatief hoge vraagprijs maakt deze oude bebouwing

echter niet voor alle paardenhouderijen geschikt. Daarnaast richt een nieuwe gebruiker zich veelal op de bestaande bebouwing, in plaats van de bouwtitel op de kavel. Vrijkomende agrarische bedrijven lijken met name geschikt voor kleinschaligere initiatieven en de vestiging van dienstverlenende en toeleverende bedrijven.

Het in gebruik nemen van deze voormalige agrarische bedrijfslocaties heeft in veel gevallen geleid tot prachtige, landschappelijk ingepaste, bedrijven. Met de opmars van de paardenhouderij in het buitengebied wordt ook een positieve impuls gegeven aan de leefbaarheid van het gebied. Paarden verlevendigen het landschap. Nu steeds meer koeien het hele jaar op stal staan, komen weilanden leeg te staan. Paarden kunnen deze leegte opvullen.

Paardenhouderij wordt echter ook geassocieerd met minder fraaie weideafrasteringen (witte linten), rijbakken met verlichting, modderige paddocks en stalling van trailers. Termen als 'verrommeling' en 'verlinting' dragen niet bij aan een positieve beeldvorming.

5. Sterkte/zwakte-analyse van de limburgse paarden(sport)sector

5.1. Algemeen

Aan de hand van de eerdere inventarisaties (Discussienota de Paardensportsector in Limburg en het LEI rapport) en de input uit de interviews en de Regiobijeenkomsten is van de Limburgse situatie een nadere analyse gemaakt. Daarbij is allereerst “naar binnen gekeken”, dat wil zeggen naar de Limburgse paarden(sport) sector als zodanig om inzicht te krijgen in de sterke en zwakke kanten van de sector. Vervolgens is “naar buiten gekeken”. De buitenwereld biedt kansen en bedreigingen. Per onderdeel is er voor gekozen die drie elementen te kiezen die naar verwachting de grootste impact zullen hebben op de toekomst.

5.2. Sterktes

- **Limburg heeft veel internationaal bekende paardenmensen, die beschikken over een internationaal netwerk**

De “Limburgse koplopers” geven de Limburgse paarden(sport)sector wereldwijd aanzien. Ze hebben uit hoofde van hun activiteiten (handel, training, jurering, clinics, e.d.) wereldwijde contacten.

- **Limburg heeft veel hippische kennis binnen haar provinciegrenzen**

Het vergaren van hippische kennis leidend tot “horsemanship” is een langjarig proces. Verankering in meerdere generaties leidt veelal tot een voorsprong ten opzichte van nieuwe toetreders. Limburg beschikt over een langjarige paardentraditie op hoog niveau.

- **Limburg huisvest een groot aantal buitenlandse ruiters**

Al sinds geruime tijd verblijven buitenlandse ruiters voor kortere of langere duur in Limburg. Het aantal ruiters en het aantal nationaliteiten neemt alleen maar toe. Als vestigingsplaats voor buitenlandse ruiters heeft Limburg inmiddels een wereldwijde naam opgebouwd.

5.3. Zwaktes

- **de kwaliteit van het sportaanbod**

Het sportaanbod in Limburg door commerciële sportaanbieders en verenigingen kent een enorme versnippering. Van de infrastructuur van het sportaanbod in Limburg als geheel kan gesteld worden dat deze kwalitatief onvoldoende is. Mede daardoor blijven kansen als sport- en beweegstimulering onbenut.

- **beperkt ondernemerschap en begeleiding van (startende en bestaande) hippische ondernemers**

Veel paardenmensen starten hun eigen hippische onderneming vanuit hun achtergrond met paarden. Het ontbreken van kennis en vaardigheden op ondernemersgebied komt veel voor in de paarden(sport) sector en geldt ook voor Limburg. Een kwalitatief goede begeleiding van (startende en bestaande) hippische ondernemers over de volle breedte zou invulling geven aan een behoefte.

- **onvoldoende samenwerking binnen de paarden(sport)sector**

Deze zwakte is tegelijkertijd een kans. De paarden(sport)sector leunt sterk op traditie en is individualistisch van karakter, daarnaast is er sprake van een enorme diversiteit en versnippering. Deze elementen

zorgen voor een grote complexiteit, welke de samenwerking binnen de sector niet ten goede komt. De sector vertoont echter alle kenmerken van een netwerkorganisatie, een organisatievorm die juist valt of staat met samenwerking. Tijdens het proces is geconstateerd dat de wil tot samenwerking er is, waar het aan ontbreekt is de regie.

5.4. Kansen

- **centrale ligging gecombineerd met uniek landschap**

Zowel vanuit hippisch perspectief als vanuit het perspectief van logistiek en transport heeft Limburg een centrale ligging ten opzichte van de rest van Europa, zelfs de rest van de wereld. Het unieke heuvellandschap in Zuid-Limburg biedt kansen voor het recreatief beoefenen van de paardensport. Om deze kans te verzilveren, moet op een verantwoorde manier omgegaan worden met de kwaliteiten van het landschap, denkende vanuit een gebiedsvisie voor de paardenhouderijsector.

- **internationale belangstelling voor de paardensport**

De internationale belangstelling voor de paardensport neemt toe. Vanuit steeds meer landen zonder paardentraditie komen nieuwe toetreders naar Limburg om invulling te geven aan hun paardenambities.

- **sportieve ambities Provincie Limburg**

Op grond van een brede analyse van de hippische sector, hebben de Provincie Limburg en enkele gemeenten de paardensport benoemd tot één van haar speerpuntsporten. Dat biedt kansen voor de paarden(sport)sector. In de aanpak van haar sportieve ambities steekt de Provincie in op een structurele verbetering van het volledige sportklimaat in Limburg. Tevens sluit het bouwen aan een hoogwaardige paarden(sport)infrastructuur naadloos aan bij de Olympische ambitie voor Limburg.

5.5. Bedreigingen

- **druk van wet- en regelgeving**

De druk van wet- en regelgeving wordt door de sector als omvangrijk ervaren, mede ook door de hoeveelheid regels en de interpretatie ervan.

- **welzijnsvraagstukken**

Het houden van paarden alsmede het bedrijven van sport met paarden wordt door de samenleving in toenemende mate kritisch gevolgd en leidt zelfs tot Kamervragen.

- **beperkte financieringsmogelijkheden**

De paarden(sport)sector beschikt nog in onvoldoende mate over kwalitatief goede kengetallen. Het geïnvesteerde vermogen in paardenbedrijven is over het algemeen fors, terwijl het rendement laag is. De combinatie met eerdergenoemd beperkt ondernemerschap van veel hippische ondernemers maakt de financieringsmogelijkheden beperkt. Dit wordt nog versterkt door de verscherpte financieringsbeoordelingen door banken als gevolg van de financiële crisis.

6. Toekomstvisie voor de limburgse paarden(sport)sector

6.1. Algemeen

In dit hoofdstuk wordt de toekomstvisie voor de Limburgse paarden(sport)sector beschreven. In lijn met de beschrijving van de huidige situatie van de Limburgse paarden(sport)sector in hoofdstuk 4 is de visie opgebouwd vanuit de drie perspectieven:

- het sportperspectief
- het economisch perspectief
- het ruimtelijk perspectief

Ook de kernbegrippen accommodaties, kennis, kwaliteit en beeldvorming komen in de toekomstvisie nadrukkelijk terug

6.2. Toekomstvisie op de Limburgse paarden(sport)sector vanuit sportperspectief

Vanuit sportperspectief zijn voor Limburg de navolgende knelpunten gesignaleerd:

- er zijn binnen de Limburgse paardensport geen initiatieven ten aanzien van sport- en beweegstimulering
- het kwalitatieve sportaanbod door commerciële aanbieders en verenigingen is onvoldoende
- er is te weinig samenwerking tussen commerciële aanbieders en verenigingen
- de doorstroming binnen de breedtesport stagneert
- Limburgse talenten missen de aansluiting bij het Rabobank Talentenplan
- ten opzichte van het verleden neemt het aantal Limburgse koplopers in de A- en B-kaders af
- er is een tekort aan kwalitatief goede wedstrijdaccommodaties (indoor en outdoor)
- er zijn te weinig (internationale) topevenementen

In de toekomstvisie op de Limburgse paarden(sport)sector vanuit sportperspectief en in een aantal suggesties voor uitvoeringsprogramma's wordt beschreven hoe deze knelpunten opgelost dan wel verbeterd kunnen worden.

6.2.1. Sport- en beweegstimulering

Investeren in nieuwe toetreders is gezien de vergrijzing van de Limburgse bevolking noodzakelijk voor voldoende nieuwe aanwas.

Middels het geven van invulling aan doelgroepenbeleid biedt de paardensport vanuit maatschappelijke relevantie goede mogelijkheden om nieuwe toetreders te werven, mogelijkheden die krachtig benut dienen te worden. In het kader van sport- en beweegstimulering kan gedacht worden aan:

- kennismakingsactiviteiten
- sportieve naschoolse opvang
- breng het kind (maar ook de volwassene) via het paard terug naar de natuur

- aanbod voor paardensporters met een beperking.

Voor senioren biedt de paardensport vanuit sport- en beweegstimulering goede perspectieven.

6.2.2. Sportaanbod door commerciële aanbieders

Ook de Limburgse paardensport zal accommodatiegericht worden in de toekomst. Via de all-round accommodatie zoals eerder beschreven kunnen een aantal van de beschreven knelpunten opgelost dan wel verbeterd worden.

Volgens berekeningen van de FNRS is in Limburg plaats voor circa 30 all-round accommodaties. Dat aantal sluit goed aan bij het aantal Limburgse gemeenten van 34. Uitgangspunt in deze visie is dan ook gemiddeld één all-round accommodatie per gemeente. Dit is exclusief specialistische accommodaties (zoals africhtings- en handelsstallen, pensionstallen en opfokbedrijven) en privé-accommodaties.

Kwaliteit en een bedrijfseconomisch haalbare exploitatie zijn uitgangspunt. De accommodaties zijn minimaal 4-sterren-bedrijven, bij voorkeur (uitgroeidend naar) 5-sterren-bedrijven. De exploitatie van deze accommodaties vraagt om een kwalitatief hoogwaardig management. De ruiteropleidingen zijn van een goed niveau. In de bedrijfsvoering is er aandacht voor maatschappelijk relevante activiteiten (waaronder sport- en beweegstimulering en paardrijden voor mensen met een beperking), dierenwelzijn en landschapsinpassing, waardoor een positieve bijdrage wordt geleverd aan de publieke beeldvorming. De all-round accommodaties vormen samen het netwerk van knooppunten van ruiter- en menroutes.

Binnen de all-round accommodaties is er een constructieve samenwerking tussen commerciële sportaanbieders en verenigingen. Het besef dat de commerciële sportaanbieder, vereniging en vrijwilliger elkaar in het belang van de sport versterken, draagt zorg voor continuïteit in de samenwerking. Middels deze samenwerking zal de doorstroming binnen de breedtesport een meer natuurlijk karakter krijgen.

In lijn met haar investeringen in accommodaties voor andere sporten participeren de gemeenten in de allround accommodaties, bijvoorbeeld door middel van publiek-private-samenwerkingsverbanden.

De all-round accommodaties beschikken over kwalitatief goede bodems (zowel indoor als outdoor), zodat Limburg op termijn tevens over 34 hoogwaardige hippische evenemententerreinen kan beschikken. Deze evenemententerreinen kunnen overigens van elkaar verschillen door de omvang van de buitenterreinen. Op deze accommodaties worden alle breedtesportwedstrijden verreden.

6.2.3. Sportaanbod door verenigingen

Van de vereniging van de toekomst wordt verwacht dat deze op lokaal niveau een bepalende rol gaat spelen in de ontwikkeling van de Limburgse paardensport. Naast de recreatiesport zal ook de gehele breedtesport onder het aandachtsgebied van de vereniging moeten vallen.

Om deze rol te kunnen spelen moeten verenigingen een goede structuur hebben. De kwaliteit van het verenigingsbestuur dient van een goed niveau te zijn. Zo moeten bestuurs- en kaderleden naast kennis over de sector zelf, ook competenties te hebben op het terrein van beleidsontwikkeling en marketing en communicatie. Naast goede kwaliteit wordt ook kwantitatieve kracht van de vereniging gevraagd. Ten opzichte van de huidige versnipperde situatie zal een bundeling van krachten moeten ontstaan. Niet alleen waar het de samenwerking of het samengaan met lokaal gelijksoortige verenigingen betreft maar ook de samenwerking met commerciële sportaanbieders (maneges, handelstallen, pensionstallen) is van essentieel belang om als vereniging de breedtesporter in de toekomst goed te kunnen blijven ondersteunen. Het vrijwilligerskader van de verenigingen en de commerciële sportaanbieders zullen complementair moeten zijn.

De overkoepelde sportorganisatie KNHS zal energie steken in verenigingen met toekomstperspectief. De verenigingen die zich kunnen en willen versterken worden ondersteund in hun streven om een koplopersrol te vervullen. In deze visie zal het aantal verenigingen in Limburg aanzienlijk gereduceerd worden.

6.2.4. Talentontwikkeling

Koplopers zijn een krachtig middel zijn in de positionering van de paardensport in Limburg. Om de jarenlange koppositie van Limburg in het voortbrengen van koplopers weer in te nemen dient geïnvesteerd te worden in jong talent.

Onze huidige Limburgse koplopers spreken zonder uitzondering de wil uit om hun bijdrage te leveren in de ontwikkeling van jong talent. Er moet samen met deze koplopers worden ingezet op structurele talentscouting, talentontwikkeling en talentbegeleiding.

Bij talentscouting dient uitgegaan te worden van de Talentkijkwijzer van de KNHS. In de Talentkijkwijzer worden de resultaatgebieden van een "ideale topruiter" beschreven: rijtechniek, paardenkennis, presteren onder druk, motivatie, management en teambuilding.

Om de toekomstige topsporters te scouten dienen er jaarlijks in Limburg talentselectie-competities plaats te vinden waarbij topruiters, trainers en coaches scouten. De betere ruiters gaan vervolgens naar de jaarlijkse selectiewedstrijd in Ermelo.

De geselecteerde ruiters en amazones uit Limburg krijgen regionaal georganiseerde trainingen aangeboden van trainers uit het KNHS Trainersplatform. Een belangrijk aspect bij de trainingen is het contact en de afstemming met de privé trainer van het talent. Het uitgangspunt is dat de trainer uit het trainersplatform in samenspraak met de privé trainer het talent verder opleidt. Kennisoverdracht speelt hier een belangrijke rol. De beste deelnemers uit de regionale trainingen komen in aanmerking voor verdere begeleiding. Talenten uit deze categorie beschikken nog niet over de ervaring om de overstap naar het internationale senioren-niveau te maken, maar zijn veelbelovend voor de toekomst. Bij optimale ontwikkeling worden zij opgenomen in het A en B kader van de ponyruiters, junioren of Young Riders, waar zij worden getraind om deel uit te maken van de nationale jeugdteams. Deze leden worden individueel begeleid. De LOOT scholen spelen hier een belangrijke rol.

Naast de verschillende opleidingsmogelijkheden, moet het Limburgse talent ook kunnen beschikken over kwalitatief goede paarden zodat ze zich ook daadwerkelijk kunnen ontwikkelen. Hiervoor zou een te ontwikkelen sportpaardenfonds een mogelijkheid zijn.

Het in een vroegtijdig stadium verbinden van de sporttakspecifieke trainingsmogelijkheden binnen de KNHS met het hoogwaardig faciliteiten netwerk van Topsport Limburg op het gebied van topsportvriendelijk onderwijs (o.a. TOSS), medische en paramedische diensten en overige diensten, alsmede de inbreng van de expertise uit het Hippisch Centre of Excellence en het Topsport Expertise & Innovatie Centrum zorgt ervoor dat de toekomstige topruiter/topamazone zich in Limburg optimaal kan ontwikkelen.

Het inrichten van een Limburgs Hippisch Talentcentrum waar de verbindingen worden gelegd en afstemming plaatsvindt tussen de betrokken partijen is dan ook van essentieel belang voor realiseren van deze topomgeving waar talenten topsporters zich kunnen voorbereiden op nationale en internationale kampioenschappen alsmede de Olympische Spelen.

Een omgeving die internationaal te boek staat als een omgeving waar de toppers worden opgeleid en daarmee ook een belangrijke bijdrage levert aan de ambities en uitgangspunten van het Olympisch plan 2028.

6.2.5. Topsport en topevenementen

Het aantal grote (internationale) evenementen binnen Limburg is op dit moment nog gering. Om tijdens de Olympische Spelen van 2028 in aanmerking te komen voor het organiseren van de hippische disciplines, zal er in de komende jaren gewerkt moeten worden aan het organiseren van deze (internationale) evenementen.

Uiterlijk in 2016 zal Limburg "Olympic proof" moeten zijn. Dat betekent dat zowel in de disciplines dressuur, springen als eventing er met ingang van 2013 jaarlijks een internationaal evenement georganiseerd moet worden dat voldoet aan de eisen van de FEI. Hiertoe zal er een hoogwaardige hippische locatie ontwikkeld moeten worden waar alle disciplines ondergebracht kunnen worden. Daarnaast zal een professioneel organisatiebureau moeten worden ingeschakeld of opgezet om de evenementen professioneel te organiseren.

6.3. Toekomstvisie op de Limburgse paardensector vanuit economisch perspectief

Passend binnen het economisch perspectief zijn in de analyse een aantal knelpunten en kansen beschreven ten aanzien van:

- all-round accommodaties
- de twee bijzondere economische perspectieven voor Limburg (het internationale circuit en het unieke heuvellandschap van Zuid-Limburg)
- ondernemerschap
- fokkerij

Vanuit economisch perspectief wordt beschreven hoe de zaken opgepakt en verzilverd kunnen worden.

6.3.1. Ruimte voor all-round accommodaties, gespecialiseerde bedrijven en andere initiatieven

Hiervoor is gesteld dat er in Limburg plaats is voor circa 30 all-round accommodaties, bij voorkeur gemiddeld één per gemeente, waarmee het exacte aantal uit zou komen op 34. Verder is gesteld dat er in Limburg ruimte blijft voor gespecialiseerde hippische bedrijven, particulieren met plannen voor een eigen accommodatie en andere hippische initiatieven. Uiteraard dragen deze activiteiten bij aan de Limburgse economie.

6.3.2. Bijzonder economisch perspectief 1 voor Limburg

Limburg paardrijparadijs

Uit de paardensportpiramide blijkt dat 80% van de paardensporters de sport recreatief bedrijft. Limburg, meer specifiek Zuid-Limburg, heeft van oudsher een toeristische traditie. De toeristensector in Zuid-Limburg, één van de drijfveren achter de Limburgse economie, kan extra impulsen momenteel goed gebruiken. Het recreatief bedrijven van de paardensport biedt hier kansen. In deze visie ontwikkelt de provincie zich tot "Limburg paardrijparadijs". Mede hierdoor vindt er een optimalisering plaats van de toeristische en recreatieve infrastructuur in Limburg.

De ontwikkeling tot "Limburg paardrijparadijs" vindt plaats in 3 fasen:

- met het oog op de reeds bestaande toeristische infrastructuur alsmede het unieke heuvellandschap, wordt met de eerste fase gestart in Zuid-Limburg
- in de tweede fase wordt het ruiter- en menroutenetwerk in Midden- en Noord-Limburg verder ontwikkeld en "verknoopt" met Zuid-Limburg
- in de derde fase wordt het Limburgse ruiter- en menroutenetwerk "verknoopt" met de routes in de Belgische en Duitse grensstreek

Eerder beschreven uitgangspunt is dat de all-round accommodaties met elkaar “verknoopt” worden middels de ruiters- en menroutes. Het verdient aanbeveling te bezien in hoeverre aangesloten kan worden op het fietsroute-knooppuntennetwerk, waardoor extra impulsen gegeven kunnen worden aan horecagelegenheden, bed & breakfast accommodaties, e.d.

6.3.3. Bijzonder economisch perspectief 2 voor Limburg

Euregio, het centrum van de internationale paardensport

Vanuit het perspectief dat momenteel méér dan twintig nationaliteiten voor kortere of langere termijn in deze regio verblijven, is nader onderzocht wat hen naar deze regio brengt.

Dit onderzoek leert dat:

- het gaat over een gebied dat zich bevindt in een straal van circa 150 kilometer rondom het centrum van Limburg (en daarmee de lands- respectievelijk provinciegrenzen overschrijdt)
- dit gebied op (relatief) korte afstand is gelegen van grote internationale hippische evenementen, waardoor het fungeert als uitvalsbasis
- dit gebied vanuit de hele wereld goed bereikbaar is door de aanwezigheid van maar liefst 7 internationale luchthavens (Brussel, Charleroi, Düsseldorf, Eindhoven, Köln, Maastricht en Weeze)
- dit gebied beschikt over een unieke hippische infrastructuur. Daarbij kan worden gedacht aan:
 - de aanwezigheid van instructie en coaching op internationaal niveau
 - de aanwezigheid van goede veterinaire begeleiding, goede hoefsmeden, e.d.
 - de beschikbaarheid van kwalitatief goede wedstrijdpaarden
 - de aanwezigheid van een intensieve wedstrijdcompetitie en oefenwedstrijden (waar je kunt rijden met de wereldkampioen op dezelfde startlijst)
 - de aanwezigheid van woon- en verblijfsaccommodaties voor buitenlandse sporters en hun begeleiders

De concentratie van de vele ruitersporters in dit gebied doet denken aan de concentratie van de vele ruitersporters in het Amerikaanse Florida.

Florida, met als hippisch centrum de plaats Wellington (in de directe omgeving van West Palm Beach), heeft zich ontwikkeld tot dé paardensportstaat van Amerika. Gelet op het gunstige klimaat is Florida een geliefd oord voor overwintering geworden voor paardenminnende, welgestelde Amerikanen. Er zijn vele farms in het gebied gebouwd en er zijn speciale wedstrijdcircuits opgezet. Waar het in Florida echter aan ontbreekt, is de hippische kennis; vele trainers en africhters worden met enige regelmaat “ingevlogen”. De economische spin-off voor Florida is enorm.

De beschreven hippische infrastructuur in het gebied met een straal van 150 kilometer rondom het centrum van Limburg heeft vanuit economisch perspectief enorme kansen om zich te ontwikkelen tot “Euregio, het centrum van de internationale paardensport”. Niet zo zeer vanuit het perspectief van overwintering, maar meer vanuit het perspectief van (semi-) permanent verblijf met het oog op het bedrijven van de sport en het vergaren van hippische kennis. De beschikbare hippische kennis in het gebied is dan ook een unique selling point in de positionering.

Om het beschreven Euregionale gebied met dit perspectief door te ontwikkelen vereist invulling van een aantal noodzakelijke randvoorwaarden en de steun van interessante “trekkers”. Hierbij valt te denken aan:

- de bereidheid tot een vorm van samenwerking tussen de hippische ondernemers in het gebied, die de enorme kansen van deze visie onderschrijven en deze ook actief gaan uitdragen

- een sterke branding
- een op de behoefte afgestemd wedstrijdscircuit (van oefenwedstrijden tot aansluiting op de reguliere grote, internationale wedstrijden in het gebied)
- een hippisch centrum van internationale allure, dat fungeert als “het kloppend hart” van “Euregio, het centrum van de internationale paardensport”
- internationaal vervoer van paarden over de weg en door de lucht (bijvoorbeeld via Maastricht Aachen Airport); gedacht kan worden aan samenwerking met de gespecialiseerde paardentransportbedrijven welke in Limburg gevestigd zijn
- aandacht voor en inbedding van de risico's van bacteriële of virale infecties
- het regelen van grensoverschrijdend hippisch verkeer
- extra impulsen zoals bijvoorbeeld een Euregionale veulenvailing (met veulens uit Nederland, België en Duitsland)

In deze visie is het eveneens van belang dat een aantal reeds bestaande innovatieve hippische initiatieven uitgevoerd dan wel (verder) ontwikkeld worden. Gedacht kan worden aan:

- Animal Embryo Centre Diergaarderhof te Mariahoop
- Horse Hotel Stal Hendrix te Kessel
- Hippisch Centre of Excellence te Weert

Realisatie van het “Euregio, het centrum van de internationale paardensport” zal een enorme economische spin-off genereren voor “het tweede en het derde spoor”. Zonder volledig te zijn, kan gedacht worden aan:

- (gespecialiseerde) dierenartsen
- hoefsmeden
- (gespecialiseerde) paardentransportbedrijven
- foeragebedrijven (voer, hooi en strooisel)
- mestverwerkende bedrijven
- bedrijven in ruitersportartikelen
- stallenbouwbedrijven
- bedrijven in verkoop, reparatie en onderhoud van paardentrailers
- hotels
- restaurants
- autoverhuurbedrijven

6.3.4. Ondernemerschap

Om het ondernemerschap in de paarden(sport)sector in algemene zin te versterken zou aansluiting kunnen worden gezocht bij de startersadviesing van de Kamer van Koophandel. Hiervoor lopen al vele collectieve programma's.

Krachtenbundeling van advieskracht op hippisch ondernemersgebied zou een voor de sector gewenste ontwikkeling zijn. Voor de individuele hippische ondernemer (zowel starter als bestaand) zou een coachingstraject kunnen worden ontwikkeld.

6.3.5. Fokkerij

Er is veel fokkerijkennis beschikbaar bij onze Limburgse tophandelaren, africhters, ruiters, veterinair en internationale juryleden. Zij beschikken over informatie omtrent zaken als prestatievermogen, gezondheid en karakter in relatie tot erfelijkheid. Het delen van deze kennis met fokkers kan de Limburgse fokkerij op een hoger niveau brengen.

Vanuit de fokkerij is er verder behoefte aan ondersteuning bij de opleiding van talentvolle fokmerries door talentvolle ruiters, waarbij professionele trainers ingezet worden. Dat sluit aan bij de behoefte binnen talentontwikkeling om jonge talentvolle ruiters te voorzien van goede paarden. Ook hier moet de oplossing gezocht worden in een structurele vorm van samenwerking.

6.4. Toekomstvisie op de Limburgse paarden(sport)sector vanuit ruimtelijk perspectief

6.4.1. Ruimtelijk beleid

Vanuit de visie dat:

- er in Limburg plaats is voor 34 all-round accommodaties, gespecialiseerde hippische bedrijven en overige initiatieven
- Limburg zich ontwikkelt tot “Limburg Paardrijparadijs” en
- de Euregio zich ontwikkelt tot “Euregio, het centrum van de internationale paardensport”

moet er vanuit ruimtelijk perspectief een éénduidig en samenhangend provinciaal en gemeentelijk beleid geformuleerd worden voor de paarden(sport)sector in Limburg.

Voor de vrijkomende agrarische bedrijven in Midden- en Noord-Limburg zullen een belangrijke rol kunnen vervullen in de ontwikkeling tot het “Euregio, het centrum van de internationale paardensport”. Zuid-Limburg zal zich in eerste instantie gaan ontwikkelen tot “Limburg Paardrijparadijs”.

Een deugdelijke uitvoering en handhaving van de kwaliteitsverbeterende maatregelen in het kader van het Limburgs Kwaliteitsmenu kunnen dit beeld ten positieve doen kantelen. Gemeenten kunnen in hun beleid aandacht besteden aan schuilgelegenheden in het buitengebied, door bijvoorbeeld uitgangspunten te stellen voor omvang, materiaalgebruik, afstand ten opzichte van de weg, etc.

6.4.2. Vergunningverlening

Ten aanzien van het verlenen van vergunningen voor ruimtelijke plannen is een aantal elementen van belang:

- doorlooptijden bij nieuwbouw- en verbouwplannen moeten zo kort als mogelijk zijn, zeker met het oog op het internationale perspectief.
- de regelgeving moet aansluiten bij de werkelijke behoefte van de sector. Bij paardenhouderijen die passen bij “Euregio, het centrum van de internationale paardensport”, zal een veel ruimere woonbehoefte aanwezig zijn dan bij andere agrarische sectoren.

De Handreiking Paardenhouderij en Ruimtelijke Ordening, een co-productie van de Sectorraad Paarden en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, is een goede leidraad voor alle betrokkenen bij vergunningverlening voor ruimtelijke plannen.

7. Voorgestelde uitvoeringsorganisatie en uitvoeringsprogramma's

7.1. Algemeen

Het Limburgs Paardensport Plan beoogt de Limburgse paarden(sport)sector te voorzien van een visie over hoe de paardensport en de paardensector in Limburg versterkt kunnen worden. In dit hoofdstuk wordt de visie vertaald naar uitvoering. Er wordt een voorstel gedaan voor het instellen van een uitvoeringsorganisatie en er worden suggesties gedaan voor het zetten van concrete stappen op weg naar realisatie in de vorm van uitvoeringsprogramma's.

7.2. De voorgestelde uitvoeringsorganisatie

Naast de subtitel van het Limburgs Paardensport Plan "Versterking van de Limburgse paardensector door samenwerking" is als motto gekozen: "Wie zijn toekomst niet zelf bepaalt, krijgt hem toegewezen". De gedachte achter subtitel en motto is dat de sector door middel van samenwerking zélf in beweging komt. Eerder is vastgesteld dat de wil tot samenwerking er is, maar dat er behoefde is aan regie. Om dit proces gestructureerd te laten verlopen, wordt voorgesteld een uitvoeringsorganisatie in te stellen die verantwoordelijk wordt voor de vertaling van de visie naar realiteit.

Deze uitvoeringsorganisatie moet de strategische visie bewaken en zou de volgende functies moeten vervullen:

- **anjaagfunctie:**
om uitvoeringsprogramma's op gang te krijgen kan de uitvoeringsorganisatie initiatieven nemen om krachten te mobiliseren (financiën, partners, draagvlak).
- **coördinatiefunctie:**
om de strategische visie te bewaken en uitvoeringsprogramma's in hun juiste onderlinge samenhang te blijven bezien kan de uitvoeringsorganisatie deze coördineren. Deze coördinatierol kan ook vervuld worden tussen meerdere betrokken partijen binnen één uitvoeringsprogramma.
- **promotiefunctie:**
dit is een uitvoerende functie. Het betreft de uitvoering van een aantal activiteiten binnen het kernbegrip "beeldvorming".
- **(herkenbaar) aanspreekpunt:**
als er initiatieven vanuit de sector komen, is het van belang dat er een herkenbaar aanspreekpunt is.

Voorstel is om de uitvoeringsorganisatie te laten bestaan uit een uitvoeringsfunctionaris (coördinator) en een uitvoeringsraad (raad van toezicht) van 3 tot 5 personen. Per uitvoeringsprogramma wordt een projectgroep geformeerd. De uitvoeringsfunctionaris kan rekenen op secretariële en organisatorische ondersteuning (bijvoorbeeld door de uitvoeringsfunctionaris onder te brengen bij het Huis voor de Sport) en rapporteert aan de uitvoeringsraad.

De uitvoeringsraad bestaat uit personen die beschikken over een uitgebreid netwerk op hippisch, zakelijk

en/of politiek gebied en diverse sectoren vertegenwoordigen (sport, economie, onderwijs, kennis, onderzoek). De raad komt 4 tot 6 keer per jaar bijeen en vervult als zodanig een toezichthoudende rol op de uitvoeringsfunctionaris. De leden van de uitvoeringsraad zullen binnen hun netwerk een actieve lobby voeren teneinde realisatie van visie en uitvoeringsprogramma's van het Limburgs Paardensport Plan te versnellen. Voorgesteld wordt deze uitvoeringsorganisatie door Provincie Limburg voor een periode van minimaal 3 jaar te installeren.

7.3. Toelichting bij de uitvoeringsprogramma's

De uitvoeringsprogramma's zijn, analoog aan de visie, opgesteld vanuit sporttechnisch, economisch en/of ruimtelijk perspectief.

In de programma's komen één of meerdere van de gesignaleerde trends en ontwikkelingen (centrale rol voor all-round accommodaties, behoefte aan kennis, kwaliteit als criterium en positieve beeldvorming) terug. Voor de meeste uitvoeringsprogramma's geldt dat er samenwerking is vereist tussen meerdere partijen uit de Limburgse paardensector. De programma's sluiten daarmee aan bij het gekozen uitgangspunt de sector te beschouwen als netwerkorganisatie.

De voorgestelde uitvoeringsprogramma's zijn beknopt beschreven. Passend bij het gekozen uitgangspunt van de ontwikkelaanpak krijgen de programma's in hun verdere uitwerking vorm en inhoud en kunnen nieuwe programma's toegevoegd worden die passen binnen de geformuleerde visie.

In een groot aantal voorgestelde uitvoeringsprogramma's komt het uitgangspunt koplopers -volgers terug.

7.4. De voorgestelde uitvoeringsprogramma's

Onderstaand volgt een overzicht van de 10 voorgestelde uitvoeringsprogramma's in het kader van het Limburgs Paardensport Plan.

01. Het Limburgs Hippisch Kenniscafé: Limburgse koplopers delen hun kennis ...

Gedachte achter dit uitvoeringsprogramma is dat Limburgse koplopers hun kennis delen met een brede groep volgers. Zoals eerder verwoord, is er veel kennis beschikbaar bij Limburgse tophandelaren, africhters, ruiters, veterinairen en internationale juryleden over zaken als prestatievermogen, gezondheid en karakter in relatie tot erfelijkheid. Kennis welke in Het Limburgs Hippisch Kenniscafé gedeeld kan worden. Suggestie is om in het (hippisch) bedrijfsleven een partner te zoeken die Het Limburgs Hippisch Kenniscafé adopteert.

Voorgesteld wordt om:

- tweemaal per jaar, voor het eerst in 2011, een bijeenkomst in Het Limburgs Hippisch Kenniscafé te organiseren;
- jaarlijks in het eerste, tweede en vierde kwartaal in Noord-, Midden- en Zuid-Limburg drie clinics te organiseren die inhoudelijk worden verzorgd door een Limburgse koploper;
- tweemaal per jaar bijeenkomsten te organiseren onder leiding van Limburgse koplopers bestemd voor Limburgse lesgevers.

02. Op bezoek bij Limburgse koplopers...

In 2011, 2012 en 2013 worden twee maal per jaar onder het programma “Op bezoek bij Limburgse koplopers...” (bedrijfs)bezoeken georganiseerd. Jeugdige paardensporters in de leeftijd van 10 tot 18 jaar gaan een dag op bezoek bij een Limburgse koploper. Deze verzorgt een rondleiding op het bedrijf, vertelt over zijn/haar sport en geeft een demonstratie. Het is denkbaar dat enkele koplopers hun krachten bundelen tijdens een dergelijk bezoek (bijvoorbeeld een O-jurylid en een dressuurruiter).

03. De Olympische kampioen van 2028 heeft de eerste rijles in 2011 en komt uit Limburg...

Via een vouchersysteem worden in 2011, 2012 en 2013 onder het programma “De Olympische kampioen van 2028 heeft de eerste rijles in 2011 (2012, 2013) jaarlijks 500 kinderen in de leeftijd van 10 tot 15 jaar in de gelegenheid gesteld kennis te maken met de paardensport. Via maatschappelijk relevante thema’s als “bewegen en gezondheid” en “breng het kind via het paard terug naar de natuur” kan met korting gedurende een jaar éénmaal per week les worden genomen op een manegebedrijf dat minimaal beschikt over een kwaliteitsniveau dat overeenkomt met 4 sterren.

04. Koplopers in Limburgse hippische evenementen...

Om koploper te worden in hippische evenementen zouden structureel (inter)nationale evenementen in Limburg moeten plaatsvinden. Dit programma hangt samen met de ambitie om in Limburg een (topsport) klimaat te creëren op Olympisch niveau, waarbij wordt aangehaakt bij de nationale doelstellingen van het Olympisch plan 2028. Eerste ankerpunt is 2016 wanneer moet blijken dat Limburg, op hippisch gebied, Olympic proof is.

Om dit te bereiken worden de volgende suggesties gedaan:

- organiseer met ingang van 2013 ieder jaar een internationaal evenement in één van de drie Olympische (hippische) disciplines;
- kandideer in 2016 op deze wijze voor een EK (in 2018/2019) in één van deze disciplines.

Als aanloop daar naar toe zullen bestaande (inter)nationale evenementen moeten worden ondersteund en verankerd in Limburg, en nieuwe (inter)nationale evenementen moeten worden binnengehaald. Om dit te bereiken zouden navolgende suggesties kunnen dienen:

- stimuleer dat de Samen Gestelde Wedstrijd Stichtingen IJsselsteijn, Castenray en Peel en Maas de handen in elkaar slaan om te komen tot een internationaal eventing evenement (uiteindelijk vergelijkbaar met Boekelo);
- stimuleer een verdere uitbouw van de huidige Two Star Jumping Roggel tot een evenement van internationale allure;
- stimuleer de komst van een internationaal dressuurevenement van allure (al dan niet in combinatie met de uitbouw van de huidige Two Star Jumping Roggel);
- ondersteun JIM zodanig dat het evenement zijn allure kan terugwinnen;
- organiseer op de Zuidlimburgse ruiters- en menroutes jaarlijks een internationaal endurance evenement (vergelijk: de Amstel Gold Race), met daaraan gekoppeld toertochten voor recreatieruiters (vergelijk: Limburgs Mooiste);
- stimuleer de uitbouw van de menwedstrijden te Horst tot een internationaal evenement;
- profileer “Limburg dé paarden(sport)provincie” tijdens de Floriade van 2012. Aanvullende suggestie in deze: profileer de Limburgse ambitie ten aanzien van de Olympische Spelen in 2028 door te faciliteren/participeren in een postkoetstocht met vertrek vanuit Olympia (de bakermat van de Olympische Spelen in 776 vóór Christus) en aankomst op de Floriade. Breng op deze wijze symbolisch de paardensport tijdens de Olympische Spelen in 2028 naar Limburg!!! Het Limburgse bedrijfsleven kan participeren middels aankoop van trajecten.

05. Koplopers in verenigingen...

Het upgraden van verenigingen zoals beschreven in de visie, is een ingrijpend proces. Voorgesteld wordt om in 2011 eerste stappen te zetten.

Voor een drietal gemeenten:

- één gemeente in Noord-Limburg
- één gemeente in Midden-Limburg
- één gemeente in Zuid-Limburg

wordt volgens het principe “wie het eerst komt, wie het eerst maalt” vouchers beschikbaar gesteld voor het leveren van een financiële bijdrage in een externe procesbegeleiding gedurende het te doorlopen proces. De drie nieuwe verenigingen die uit dit proces voortkomen, zullen de rol gaan vervullen van “koploper” en vereniging van de toekomst.

06. Koplopers in allround-accommodaties...

Bij het realiseren van de allround-accommodaties is het voorstel om te werk te gaan volgens het uitgangspunt koplopers-volgers.

Een eerste stap is om de uitwerking van een drietal business-cases voor allround-accommodaties op te starten in 2011:

- één voor een accommodatie in Noord-Limburg
- één voor een accommodatie in Midden-Limburg
- één voor een accommodatie in Zuid-Limburg

Elk van de drie initiatieven vormt een aparte business-case, waarvan de variabelen ondermeer afhankelijk zijn van de initiatiefnemer(s), de startsituatie (o.a. nieuwbouw of aanpassing van bestaande accommodatie), marktpotentieel en participanten.

Voor een deel van de kosten van de uitwerking van de business-cases zijn 3 vouchers beschikbaar volgens het principe “wie het eerst komt, wie het eerst maalt”, één voor Noord-Limburg, één voor Midden-Limburg, één voor Zuid-Limburg. De uitvoeringsfunctionaris en de uitvoeringsraad stellen in overleg met de overheden de criteria vast welke gehanteerd worden om in aanmerking te komen voor een voucher. Als criterium geldt in ieder geval dat in de business-case paardrijden voor mensen met een beperking wordt opgenomen. De locaties dienen vanuit het integrale kader toplocaties te zijn.

Middels de uitwerking van deze 3 business-cases wordt een daadwerkelijke realisatie van 3 allround-accommodaties beoogd, welke de rol van koploper gaan vervullen.

07. Nieuwe koplopers in Limburgs hippisch ondernemerschap...

De suggesties bij dit uitvoeringsprogramma zijn als volgt:

- stimuleer de samenwerking tussen een aantal Limburgse adviesorganisaties op hippisch gebied, zodat zij een totaalpakket kunnen aanbieden aan de hippische ondernemer
- vanuit deze samenwerking zou een coachingstraject voor nieuwe en bestaande Limburgse hippische ondernemers ontwikkeld kunnen worden;
- via een vouchersysteem kunnen hippische ondernemers een beroep doen op het hiervoor bedoelde coachingstraject en zich ontwikkelen tot nieuwe koplopers in Limburgs hippisch ondernemerschap; gedacht wordt aan 8 vouchers per jaar welke beschikbaar worden gesteld volgens het principe “wie het

eerst komt, wie het eerst maalt”

- het organiseren van een tweetal themabijeenkomsten per jaar voor Limburgse hippische ondernemers in 2011, 2012 en 2013

08. Limburg Paardrijparadijs...

De eerste stap in dit voorgestelde uitvoeringsprogramma is het zoeken van projectpartners en het opstellen van een business-case over dit thema in 2011. Vervolgstappen worden opgepakt aan de hand van de uitkomsten van de business-case.

09. Euregio, het centrum van de internationale paardensport...

De eerste stap in dit voorgestelde uitvoeringsprogramma is het formeren van een groep “koplopers” die als projectgroep gaan fungeren. Binnen de projectgroep worden de vervolgstappen vastgesteld. Suggestie is om deze projectgroep op te starten in 2011. Het initiatief daartoe wordt ondernomen door de uitvoeringsfunctionaris.

Een drietal overwegingen welke meegenomen kunnen worden:

- branding;
- het vervoer van paarden over de weg en door de lucht, waarbij het vervoer van paarden door de lucht één van de impulsen kan zijn die Maastricht Aachen Airport nodig heeft;
- een initiatief tot het opzetten van een grootschalig hippisch centrum van internationale allure in het centrum van Limburg. Investeren in dit hippisch centrum is niet alleen investeren in dé ontmoetingsplaats van de internationale hippische wereld (middels alle activiteiten die er permanent plaatsvinden), maar is óók investeren in de Olympische ambitie van de Provincie;

Binnen dit uitvoeringsprogramma past een aantal reeds in gang gezette initiatieven zoals het:

- Hippisch Centre of Excellence (HCE), een initiatief van de Hoge Dunk-gemeenten (Weert, Nederweert, Leudal en Craenendonck). Het HCE kan gezien worden als het centrum voor de ontwikkeling van nieuwe kennis. Eén van de huidige unique selling points van “Euregio, het centrum van de internationale paardensport” is de voorsprong in kennis op “de rest van de wereld”.
- Suggestie is om in deze samenwerking te zoeken met:
 - overige kenniscentra
 - nationale en internationale universiteiten
- Animal Embryo Centre Diergaerderhof; dit centrum ontwikkelt zich steeds verder tot dé toonaangevende onderneming op het gebied van embryo-transplantatie en IVF bij paarden en zorgt daarmee voor de nodige internationale bedrijvigheid aan de bovenkant van de hippische markt
- Horse Hotel Stal Hendrix: hier wordt vorm en inhoud gegeven aan de trend dat de internationale paardenhandel niet langer uitsluitend bestaat uit het doen van verkooptransacties. Steeds belangrijker wordt het onderhouden van relaties met kopers waarin zaken als coaching van de nieuwe combinatie ruiterspaard, managen van het wedstrijdpaard en het bieden van onderdak op niveau voorzien in de behoeften van de klant.

10. Limburgs Hippiisch Talentencentrum en Limburgs Sportpaarden Fonds...

Limburgs Hippiisch Talentencentrum

Het inrichten van een Limburgs Hippiisch Talentencentrum waar de verbindingen worden gelegd en afstemming plaatsvindt tussen de betrokken partijen is van essentieel belang voor het realiseren van een topomgeving waar talenten en topsporters zich kunnen voorbereiden op nationale en internationale kampioenschappen alsmede op de Olympische Spelen.

Het in een vroegtijdig stadium verbinden van de sporttakspecifieke trainingsmogelijkheden binnen de KNHS met het hoogwaardig faciliteiten netwerk van Topsport Limburg op het gebied van topsportvriendelijk onderwijs (o.a. TOSS), medische en paramedische diensten en overige diensten, alsmede de inbreng van de expertise uit het Hippiisch Centre of Excellence en het Topsport Expertise & Innovatie Centrum zorgt ervoor dat de toekomstige topruiter/topamazone zich in Limburg optimaal kan ontwikkelen.

Naast de verschillende opleidingsmogelijkheden, moet het Limburgse talent ook kunnen beschikken over kwalitatief goede paarden zodat ze zich ook daadwerkelijk kunnen ontwikkelen. Hiervoor zou een te ontwikkelen sportpaardenfonds een mogelijkheid zijn. Het in dit uitvoeringsprogramma voorgestelde "Limburgs Sportpaarden Fonds" is dan ook complementair aan het Limburgs Hippiisch Talentencentrum.

Limburgs Sportpaarden Fonds

Om jong talent tot ontwikkeling te laten komen zijn goede paarden nodig. Jong talent moet leren paarden op te leiden en de gelegenheid hebben om wedstrijdervaring op te doen. Talenten welke een bepaald niveau hebben bereikt komen in aanmerking om paarden van het Limburgs Sportpaarden Fonds te gaan rijden.

Gedachte is dat het "Limburgs Sportpaarden Fonds..." participeert in jonge, talentvolle paarden, die onder begeleiding door de jonge, talentvolle ruiters/amazones worden opgeleid. Zij brengen de paarden op concours uit en plaatsen ze hiermee in de etalage met het oog op verkoop, bij voorkeur enkele jaren later. De paarden van het "Limburgs Sportpaarden Fonds..." worden bij een paardenverzekering ondergebracht. Deze vorm van risicospreiding (gedeeltelijke verkoop in combinatie met verzekering) kan het voor eigenaren aantrekkelijk maken af te zien van vroegtijdige verkoop.

Vanuit financieringsperspectief gezien is de gedachte het fonds op te zetten als een open beleggingsinstelling, in navolging van het Sportpaarden Fonds Nederland.

7.5 Route naar realisatie

Om te komen van uitvoering naar realisatie is het van belang per programma de volgende zaken in kaart te brengen:

- wie is eerst verantwoordelijke voor het programma (ambitie-eigenaar) ?
- welke partners zouden kunnen worden betrokken ?
- welke (jaarlijkse) kosten zijn met het programma gemoeid ?
- op welke termijn kan uitvoering plaatsvinden ?
- welk perspectief (ruimte, sport, economie) is leidend ?

In onderstaande tabel worden hier -per programma- aanzetten en suggesties voor gegeven.

uitvoeringsprogramma	verantwoordelijke	partners	kosten	uitvoerings- termijn	leidend perspectief
01. Het Limburgs Hippisch Kenniscafé: Limburgse koplopers delen hun kennis	KNHS regio Limburg	Limburgse koplopers	€ 15.000,-- per jaar sponsors uit bedrijfsleven	kort 2011	sport
02. Op bezoek bij Limburgse koplopers	KNHS regio Limburg	Limburgse koplopers	€ 5.000,-- per jaar sponsors uit bedrijfsleven	kort 2011	sport
03. De Olympisch kampioen van 2028 heeft de eerste rijles in 2011 en komt uit Limburg	KNHS regio Limburg FNRS	Limburgse gemeenten managebedrijven	bijdrage gemeenten en manages	kort 2011	sport
04. Koplopers in Limburgse hippische evenementen	evenementen organisaties	Provincie Limburg KNHS landelijk	pm	midden 2012-2015	economie
05. Koplopers in verenigingen	KNHS regio Limburg	Huis v/d Sport Limburgse gemeenten	€ 15.000,-- maximaal 3 verenigingen	kort 2011	sport
06. Koplopers in all-round accommodaties	Provincie Limburg FNRS	Huis v/d Sport Limburgse gemeenten KNHS regio Limburg	€ 45.000,-- maximaal 3 accommodatie	kort 2011	sport
07. Nieuwe koplopers in Limburgs hippisch ondernemerschap	LLTB vakgroep paardenhouderij FNRS	MKB-bedrijven Kamer van Koophandel Adviesorganisaties	€ 25.000,-- eenmalig	midden 2012-2015	economie
08. Limburg Paardrijparadijs	Provincie Limburg	Zuid-Limburgse gemeenten FNRS KNHS Regio Limburg Recron Staatsbosbeheer VVV Zuid-Limburg	pm	midden 2012-2015	economie en ruimte
09. Euregio, het centrum van de internationale paardensport	Provincie Limburg	Limburgse koplopers nog te bepalen	pm	midden 2012-2015	economie en ruimte
10. Limburgs Hippisch Talentencentrum en Limburgs Sportpaarden Fonds	Topsport Limburg Provincie Limburg	Limburgse toptrainers Limburgse internationale paardenhandel KWPN Regio Limburg Limburgse fokkerij	pm	midden 2012-2015	sport

8. Samenvatting, conclusies en aanbevelingen van het limburgs paardensportplan

8.1. Samenvatting

Met het oog op haar Olympische ambities is paardensport speerpunt van beleid voor Provincie Limburg. Tegen die achtergrond heeft zij opdracht gegeven tot het schrijven van dit Limburgs Paardensport Plan. De paarden(sport)sector, waarvan het sportperspectief één onderdeel vormt, kent raakvlakken met andere perspectieven die voor Provincie Limburg van belang zijn. Het betreft hier het economische en het ruimtelijk perspectief.

Het Limburgs Paardensport Plan beoogt de Limburgse paarden(sport)sector te voorzien van een integrale visie over hoe de sector in Limburg versterkt kan worden. Deze visie is het resultaat van verkregen input tijdens interviews en Regiobijeenkomsten en de daaruit gedestilleerde sterkte/zwakte-analyse.

Diversiteit, versnippering en belangentegenstellingen maken de paarden(sport)sector complex. Tegen deze achtergrond is er voor gekozen de sector te beschouwen als een netwerkorganisatie, het veranderproces te benaderen via de ontwikkelaanpak waarbij het principe van koplopers-volgers tot inspiratie moet leiden. Inherent aan deze keuze is de aanpak om de sector breed te betrekken bij het proces waarlangs het Limburgs Paardensport Plan tot stand gekomen is.

In het Limburgs Paardensport Plan worden voorstellen gedaan voor een uitvoeringsorganisatie en tien uitvoeringsprogramma's voor de komende jaren.

8.2. Conclusies

Geconcludeerd kan worden dat er meer dan voldoende kansen zijn om de Limburgse paarden(sport)sector te versterken. Zowel tijdens de interviews als tijdens de Regiobijeenkomsten is geconstateerd dat betrokkenen de noodzaak van veranderingen inzien. Veel gehoorde opmerking is dat na een lange periode van praten nu het moment is aangebroken voor daadwerkelijke actie.

De complexiteit als gevolg van diversiteit, versnippering en belangentegenstellingen binnen de sector maken dat dit naar verwachting geen proces zal zijn dat autonoom op gang zal komen. De bereidheid tot samenwerking, noodzakelijk om tot daadwerkelijke veranderingen te komen, is binnen de sector echter nadrukkelijk aanwezig. Er bestaat de nadrukkelijke behoefte aan een partij welke de regie over het veranderproces zal gaan voeren.

8.3. Aanbevelingen

De voorliggende visie schept verwachtingen over het vervolgproces. Het verdient aanbeveling de visie snel om te zetten naar uitvoering. Veel van de voorgestelde uitvoeringsprogramma's kunnen snel opgestart worden, waardoor de gevraagde daadwerkelijke actie gerealiseerd wordt.

Aanbevolen wordt om:

- Provincie Limburg de gevraagde regierol te laten faciliteren door middel van het opzetten en benoemen van de uitvoeringsorganisatie
- deze uitvoeringsorganisatie voor een periode van minimaal drie jaar te installeren
- in de installatie van de uitvoeringsorganisatie te voorzien vóór 1 januari 2011

Bijlage 1

LEDEN PROJECTGROEP

Om het proces waarlangs het Limburgs Paardensport Plan tot stand is gekomen te begeleiden, is een projectgroep geformeerd.

In alfabetische volgorde hadden zitting in de projectgroep:

- Evelyne Engels Provincie Limburg
- Jack Opgenoord Directeur Huis voor de Sport Limburg
- Ruud Pruijsten-Timmermans Secretaris LLTB en LTO vakgroep Paardenhouderij en Functionaris Kadervorming LLTB

- Sjef van Rovert Accountmanager KNHS
- Geert Ruigrok Directeur Topsport Limburg
- Luc Speck Provincie Limburg
- Kees Timmermans Voorzitter KNHS Regio Limburg
- Mat Vestjens Voorzitter LLTB en LTO vakgroep Paardenhouderij

Bijlage 2

LANDELIJKS KOPLOPERS

In de eerste stap van het tot stand komen van het Limburgs Paardensport Plan zijn gesprekken gevoerd met “landelijke koplopers”. De resultaten van deze gesprekken zijn beschreven in hoofdstuk 3.

In alfabetische volgorde is gesproken met:

- Joep Bartels visionair op paardensportgebied
- John Bierling directeur KNHS
- Wilfred Franken directeur FNRS (ondernemers FNHO)
- George de Jong directeur Innosports BV
- Johan Knaap directeur KWPN
- Johan Lokhorst voorzitter Sectorraad Paarden

Bijlage 4

DEELNEMERSLIJST REGIOBIJEENKOMSTEN

De eerste concept-visie is naast de individuele gesprekken met 25 “Limburgse koplopers” voorgelegd tijdens een drietal Regiobijeenkomsten.

Aan de drie Regiobijeenkomsten voor de regio’s Noord, Midden en Zuid namen in totaal 102 personen deel en hebben daarmee input geleverd voor het Limburgs Paardensport Plan. Voor deze Regiobijeenkomsten zijn uitnodigingen verstuurd naar leden van:

- de besturen van de verenigingen van KNHS Regio Limburg vereniging
- de LLTB vakgroep Paardenhouderij ondernemer
- de FNRS ondernemer
- de fokkerij studieclubs fokker
- VSN ondernemer
- Bond van Hengstenhouders ondernemer
- leden en bestuur Paardenhuis Weert paardenhuis
- gemeenten in Limburg vertegenwoordiger gemeente

Regiobijeenkomst Panningen

Aan de Regiobijeenkomst te Panningen d.d. 15 september 2010 namen 34 personen deel. De namen van de deelnemers in alfabetische volgorde (op basis van achternaam):

- Harry Berden Hout-Blerick ondernemer/vereniging
- Linda Berghs Baexem vereniging
- Angelique Dohms Beesel vereniging
- Marie José Dorgeloos-Mannens Susteren fokker
- Leo Driessen Baarlo ondernemer/vereniging
- Heinz Evers Velden ondernemer
- Ad Gordijn Weert fokker/ondernemer/
paardenhuis
- Astrid Görtz-Gielen Baarlo vereniging
- Jacq Griff Weert paardenhuis
- Fer van Heel Roggel vereniging
- Inez Kessel Nederweert-Eind ondernemer
- Cindy Lardenoye Nettetel (D) vereniging
- Marieke Manders Ospel vereniging
- Heinz Meuwissen Weert paardenhuis
- Rene Naus Neeritter ondernemer/vereniging
- Herman Nijskens Melick ondernemer/fokker
- Carin van de Pas Kessel ondernemer/vereniging
- Peter van de Pas Kessel ondernemer

■ Kitty Puts	Echt	vereniging
■ Bert Rutten	Hunsel	ondernemer/fokker
■ Nico Schulpen	Mariahoop	ondernemer/fokker
■ Dré Selen	Roggel	vereniging
■ Lilian Sim-Zecha	Milsbeek	vereniging
■ -ohn Steeghs	Panningen	ondernemer
■ Lei Steeghs	Panningen	ondernemer
■ Monique van Summeren	Stramproy	vereniging
■ Desiree Thijssen	Beesel	vereniging
■ Erik Teepen	Blerick	vereniging
■ Hans Thissen	Melick	vereniging
■ Caroline van Velzen	Kelpen-Oler	ondernemer
■ Frans Vrenken	Maasbree	ondernemer/fokker
■ Marc Wester	Roermond	ondernemer
■ Jan Wijnhoven	Baarlo	adviseur
■ Els Wolters	Melick	vereniging

Regiobijeenkomst Klimmen

Aan de Regiobijeenkomst te Klimmen d.d. 20 september 2010 namen 38 personen deel. De namen van de deelnemers in alfabetische volgorde (op basis van achternaam):

■ Harrie Aben	Nuth	vertegenwoordiger gemeente
■ Ton Ancion	Landgraaf	ondernemer
■ Jo Bemelmans	Nuth	ondernemer
■ Guus Drummen	Berg en Terblijt	fokker
■ Rick van Eijk	Schinveld	ondernemer
■ Frank van Ekert	Schinveld	ondernemer
■ Sjef Eussen	Voerendaal	fokker
■ Wim Golstein	Limbricht	vereniging
■ Harrie Hanen	Heerlen	vereniging
■ Ben Hayen	Oirsbeek	ondernemer
■ Roger Hinskens	Munstergeleen	vereniging
■ Harry Houben	Beek	ondernemer
■ Wilma van Impelen	Munstergeleen	vereniging
■ Jos Janssen	Sittard	ondernemer
■ John Janssen	Klimmen	ondernemer
■ Elke Jaspers	Swalmen	ondernemer
■ Marco Jaspers	Swalmen	ondernemer
■ Jos Kerckhoffs	Voerendaal	vereniging
■ Bob Kerckhoffs	Wijnandsrade	ondernemer
■ Alfons Kicken	Ransdaal	fokker
■ Sil Lemans	Nuth	ondernemer
■ Nicolle Meijers	Munstergeleen	vereniging
■ Ger Moors	Heijenrath	vereniging

■ Ton Notermans	Landgraaf	ondernemer
■ Dorine Papa	Beek	ondernemer
■ Esmeralda Prevoo	Margraten	vereniging
■ Frans Rademakers	Hoensbroek	vereniging
■ Jo Reijders	Posterholt	vereniging
■ Maria Roebroek	Margraten	vereniging
■ Jan Schröder	Klimmen	ondernemer
■ Jo Smeets	Voerendaal	vereniging
■ Hubert Speetjens	Schimmert	vereniging
■ Elise van der Spoel	Beek	vereniging
■ Frank Wackers	Spaubeek	vereniging
■ Babaloe Werner	Bingelrade	vereniging
■ Wiel van Wersch	Mechelen	vereniging
■ Jo Zeijen	Nuth	vereniging
■ Paul Zenden	Obbicht	vereniging

Regiobijeenkomst Ysselsteyn

Aan de Regiobijeenkomst te Ysselsteyn d.d. 22 september 2010 namen 30 personen deel. De namen van de deelnemers in alfabetische volgorde (op basis van achternaam):

■ Wilma Berlo	Wanssum	vereniging
■ Jan Bovee	Meerlo	ondernemer
■ Inge Coenen	Venlo	ondernemer
■ Lei Cox	Hegelsom	vereniging
■ Pieter van Dreumel	Venlo	vereniging
■ Riny Hesens-Vossen	Maasbree	fokker
■ Piet Holtermans	Horst	vereniging
■ Paul Janssen	Well	ondernemer
■ Piet Janssen	Wanssum	vereniging
■ Jan Jenniskens	Well	vereniging
■ Servé Keijzers	Ysselsteyn	vereniging
■ Piet Kuenen	Leunen	ondernemer
■ Rob Knoop	Horn	vereniging
■ Peggy van Landhoek	Venray	ondernemer
■ Lian Litjens	Wellerlooi	ondernemer
■ Sanne Mullekom	Well	ondernemer
■ Adrie van Oerle	Baexem	fokker
■ Claudia Peeters	Belfeld	vereniging
■ Caroline Poels	Swolgen	ondernemer
■ René Poels	Swolgen	ondernemer
■ Frans van Rosmeulen	Ysselsteyn	ondernemer
■ Twan Schoofs	Lomm	fokker/ondernemer
■ Els Selder	Venray	vereniging
■ Henri Simons	Melderslo	vereniging

■ Frank Stiphout	Castenray	vereniging
■ Rudy Tegels	Sevenum	vereniging
■ Johan Frencken	Broekhuizenvorst	ondernemer
■ Sophie Textor	Broekhuizenvorst	ondernemer
■ Silvia van der Velden	Belfeld	vereniging
■ Geert van Wijlick	Sevenum	vereniging

Bijlage 5

DEFINITIES VAN GEHANTEERDE BEGRIPPEN

Omwille van een eenduidige interpretatie van het Limburgs Paardensport Plan worden onderstaand enkele begrippen gedefinieerd:

Paardensporter

Paardensporter is hij/zij die minimaal 8 jaar oud is en binnen de afgelopen twaalf maanden minimaal vier keer aan paardensport heeft gedaan.

Paardensport werd hierbij omschreven als “het rijden en/of mennen van paarden en/of pony’s”.

Deze definitie sluit aan bij het in opdracht van de KNHS laatstgehouden Paardensportonderzoek (2006).

Recreatiesport

Onder recreatiesport wordt het bedrijven van de paardensport zonder deel te nemen aan breedtesportwedstrijden verstaan. Onder recreatiesport vallen ook:

- alle facetten van sportstimulering in het kader van doelgroepenbeleid (zoals kennismakingsactiviteiten voor de jeugd)
- paardensport voor ruiters met een beperking voor zover deze niet aan wedstrijden deelnemen

Breedtesport

Onder breedtesport wordt verstaan:

- het bedrijven van wedstrijd sport via de maneges in FNRS-verband (o.a. F-proeven, carousselrijden en zitcompetities)
- het bedrijven van wedstrijd sport via de verenigingen in KNHS-verband (voornamelijk dressuur en springen van de klassen B tot en met ZZ)

Subtopsport

Onder subtopsport wordt verstaan:

- het individueel bedrijven van de wedstrijd sport in KNHS-verband in de onderscheiden disciplines
- minimaal op het niveau volgend op breedtesportniveau
- met uitzondering van de hoogste klassen (Grand Prix)

Topsport

Onder topsport wordt verstaan:

- het individueel bedrijven van de wedstrijd sport in KNHS-verband in de onderscheiden disciplines
- voor senioren: minimaal in de hoogste klassen (Grand Prix), inbegrepen de A- en B-kaders
- voor junioren en Young-riders: de A- en B-kaders

Bijlage 6

LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN

In het Limburgs Paardensport Plan komen een aantal afkortingen voor, voornamelijk van organisaties in de paarden(sport) sector. In onderstaande lijst worden de gebruikte afkortingen voluit beschreven:

- AOC Agrarische Opleiding Centrum
- FNHO Federatie van Nederlandse Hippische Ondernemers
- FNRS Federatie van Nederlandse Ruiter Sportcentra
- KNHS Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie
- KWPN Koninklijk Warmbloed Paardenstamboek Nederland
- LEI Wageningen UR Landbouw Economisch Instituut Wageningen Universiteit en Researchcentrum
- LLTB Limburgse Land- en Tuinbouw Bond
- NOC*NSF Nederlands Olympisch Comité * Nederlandse Sport Federatie
- POL Provinciaal Omgevingsplan Limburg
- ROC Regionaal Opleiding Centrum
- VNG Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Bijlage 7

LIJST VAN GERAADPLEEGDE LITERATUUR, NOTA'S en PUBLICATIES

Voor het Limburgs Paardensport Plan is onderstaande literatuur geraadpleegd:

- Bovens, J.et.al. (2008). Afwegingskader coalitieakkoord Provincie Limburg. Van visie naar uitvoering. Rotterdam: interne publicatie.
- Kenniscentrum Toerisme & Recreatie (2006). Onderzoek ruiterecreatie en ruitertoerisme. Breda/ Vlissingen: interne publicatie.
- KNHS (2006). Paardensportonderzoek 2006. Profiel, gedrag en behoeften Nederlandse paardensporters. Ermelo: interne publicatie.
- KNHS (2006). Sprong voorwaarts. Meerjarenbeleidsplan 2007-2010. Ermelo: interne publicatie.
- KWPN Regio Limburg (2010). Visie KWPN Limburg.
- LEI Wageningen UR (2009). De paardensector in Limburg en Zuidoost Brabant. Verkenning van bedrijven en innovaties. Den Haag: interne publicatie.
- NOC/NSF (2009). Olympisch Plan 2028. Heel Nederland naar Olympisch niveau. Plan van aanpak op hoofdlijnen. Arnhem: interne publicatie.
- NOC/NSF (2009). Expertrapport Nederlandse sport naar Olympisch niveau. Een nadere uitwerking van het sportgedeelte van het Olympisch Plan 2028. Arnhem: interne publicatie.
- Provincie Limburg(2009). De paarden(sport)sector in Limburg; de uitgangssituatie in beeld. Maastricht: interne publicatie.
- Provincie Limburg (2009). Verslag expertmeeting 28 november 2009. Maastricht: interne publicatie.
- Provincie Limburg (2009). In volle draf naar de Olympische Spelen van 2028. Limburg "paardenprovincie" van Nederland. Maastricht: interne publicatie.
- Provincie Limburg (2010). Het Limburgs Paardensportplan. Op weg naar de uitvoering. Maastricht: interne publicatie.
- Rensen, J.T.J.M. (2009). Paardenkrachten verenigt u! Verbeteren van de doorstroming van recreatiesporters naar wedstrijdssporters in de paardensport. Oirsbeek: interne publicatie.
- Sectorraad Paarden en Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2009). Paardenhouderij en Ruimtelijke Ordening. Herziene handreiking voor de praktijk. Ermelo/Den Haag: interne publicatie.
- Zanderink, R. en Andel, C. van (2008). Paard en landschap. Ermelo: interne publicatie.

